

Täysistunto

Tiistai 17.5.2016 klo 13.58—16.38

3. Pääministerin ilmoitus valtion omistajaohjauspolitiikasta

Pääministerin ilmoitus PI 2/2016 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on pääministerin ilmoitus valtion omistajaohjauspolitiikasta. Pääministerin esittelypuheenvuoron jälkeen käydään yksi ryhmäpuheenvuorokierros enintään 5 minuutin puheenvuoroin. Tämän jälkeen myönnän eduskunnan työjärjestyksen 24 §:n mukaisesti harkintani mukaan enintään 2 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja, jotka varataan V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa noin 2,5 tuntia.

Keskustelu

14.01 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelman vision saavuttaminen velvoittaa meitä tekemään valtion omistamisesta yhteiskunnan aktiivisen uudistamisen välineen. Vision toteuttaminen edellyttää, että me tehostamme valtion omistajaohjauksen keinoin pääomien käyttämistä paitsi nykyisen omistuksen aktivoimiseksi myös uuden taloudellisen aktiviteetin synnyttämiseksi Suomeen. Tätä hallitus on nyt tekemässä.

Arvoisa puhemies! Kerron aluksi valtion omistuksen nykytilasta ja sen jälkeen sen, mitä hallitus aikoo muuttaa ja miksi.

Suomessa valtion omistamien yhtiöiden arvo on poikkeuksellisen suuri. Eurooppalaisessa vertailussa Suomi on kärjessä. OECD:n vuoden 2014 tietojen mukaan vuonna 2012 Suomen valtio oli omistajana mukana yhtiöissä ja liikelaitoksissa, joiden yhteenlaskettu arvo oli noin 53 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Niiden yhtiöiden ja liikelaitosten arvo, joissa valtio on enemmistössä, oli noin 20 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Näiden lukujen valossa hukkaamme resursseja, mikäli emme pysty lisäämään nykyistä enempää taloudellista toimeliaisuutta valtion omistajuuden avulla.

Valtion omistajuuden historia on kunniakas. Sotakorvausten maksamiset loivat pohjaa teollisuudelle. Presidentti Kekkonen aikana valtion omistukset tarjosivat kansakunnalle mahdollisuuden vaurastua ja luoda uutta. Viime vuosikymmenet valtio-omistajuus on sittemmin hakenut suuntaa. Valtion omistus on pikemminkin koettu jopa haitaksi ja jäykistäväksi tekijäksi. Omistajuudelle ei ole ollut visiota, eikä valtion yhtiöomistuksella ole ollut omistajan määrittelemää kehityspolkua. Omistuksen laajentaminen on käytännössä tapahtunut pakon sanelemana, ja valtio-omistajuuden myynnit sekä tuotot on käytetty budjetin paikkaamiseksi. Tähän tarvitaan muutos. Valtion tase on saatava tuottavampaan ja tehokkaampaan käyttöön. Valtion taseen saaminen töihin ei tarkoita minulle budjetin tilkitsemistä tai omaisuuden laittamista lihoiksi. Se tarkoittaa nykyisen omistuksen aktivoimista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

ja uuden taloudellisen aktiviteetin ja työpaikkojen synnyttämistä. Tällaisia mahdollisuuksia valtio-omistajalla on esimerkiksi alustatalouden kehittämisessä.

Arvoisa puhemies! Valtion omistamisesta on tehtävä yhteiskunnan aktiivisen uudistamisen väline. Omistamisella on väliä. Tämän vaikean taloudellisen jakson aikana on viimeistään korostunut kasvollisen suomalaisen omistajuuden merkitys. Suomesta ei saa tulla pelkkä tytäryhtiötalous. Tarvitsemme edelleen toimia, jotka vahvistavat yritysten omien pääomien syntymistä. Tavoitteena pitää olla se, että yhä useampi suomalainen tulisi tavalla tai toisella esimerkiksi työnantajayrityksiin omistajiksi ja vahvistaisi kansankapitalismia.

Valtion omistajapolitiikan muutos edellyttää muutoksia omistajaohjauksen toimintatavoihin ja rakenteeseen. Tämän toteuttamiseksi hallitus esittää kahdeksan kohdan muutosohjelman: 1) Pääomia irrotetaan uuden synnyttämiseksi. 2) Perustetaan kehitysyhtiö uudistamisen työkaluksi. 3) Omistajaohjauksen tueksi valitaan parlamentaarinen neuvottelukunta. 4) Strategisen intressin turvaamiseksi perustetaan uusi omistusraja: 33,4 prosenttia. 5) Yhtiökohtaisiin omistusrajoin ehdotetaan muutoksia. 6) Yhteiskuntavastuu valtionyhtiöiden perusarvoksi. 7) Pörssiyhtiöiden johtoa ja henkilöstöä kannustetaan omistamiseen. 8) Yhtiöiden johdon irtisanomiskorvaukset puolitetaan.

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin valtio-omistajan pitää tarjota omistamilleen yhtiöille luonnollisia kehityspolkuja kasvun aikaansaamiseksi. Tämä vaatii usein omistajarakenteen muutoksia. Silloin kun kokonaistaloudellisesti ei ole enää tarpeellista valtion omistaa yhtiötä nykyisessä laajuudessaan, pääomia voidaan irrottaa uuden synnyttämiseksi. Uusiutuminen vaatii rohkeutta ja aina myös jostain luopumista. Lähtökohtana uuden synnyttämisen on valtion toimiminen uuden yritystoiminnan ja sen ympärille säteilevän taloudellisen toiminnan mahdollistajana. Valtion lähteminen mukaan uuteen yritystoimintaan on tietenkin poikkeustapa. Se vaatii syvällistä harkintaa ja korkeaa päätöksentekokynnystä.

Toiseksi hallitus on päättänyt perustaa kehitysyhtiön uudistamisen työkaluksi. Kehitysyhtiön tehtävänä on tarjota valtion omistamille yhtiöille luonnollinen kehityspolku yhtiöiden uudistumiseksi ja omistusrakenteen kehittämiseksi. Kehitysyhtiö on Solidiumin tapaan budjettitalouden ulkopuolella oleva toimija. Se mahdollistaa irrotettujen pääomien käyttämisen ensinnäkin uuden yritystoiminnan synnyttämiseen, toiseksi kehitysyhtiön salissa olevien yhtiöiden pääomarakenteen vahvistamiseen ja kolmanneksi yritysjärjestelyiden tehokkaaseen toteuttamiseen. Neljänneksi omistajarakenteen muuttamisesta tulee nyt uusi työkalu yhtiöiden kehittämiseen.

Kehitysyhtiön toiminta ei ole päällekkäistä elinkeinopoliittisten toimijoiden, kuten Suomen Teollisuussijoitus Oy:n ja Tekes Pääomasijoitus Oy:n, kanssa. Kehitysyhtiöön siirtyy ensimmäisessä vaiheessa seuraavien yhtiöiden osakkeita: osa Neste, Vapon, Postin ja Arctian osakkeista, Altian ja Ekokemin osuudet — pitää muistaa, että esimerkiksi Ekokemissä meillä on noin kolmanneksen omistus — Nordic Morning Oyj, Raskone Oy ja Kemijoki Oy. Yhtiöomaisuus siirretään kehitysyhtiöön apporttina. Hallinnollisesti kehitysyhtiön toiminta pidetään lähempänä poliittista päätöksentekoa kuin Solidiumin. Käytännössä tämä tarkoittaa tiukempaa päätöksentekokontrollia esimerkiksi ostettaessa, myydessä tai uutta perustettaessa. Valtioneuvosto päättää kehitysyhtiön laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista. Omistajaohjausministeri vastaa kehitysyhtiön omistajaohjauksesta ja hallituksen nimittämisestä. Tärkeimmät päätökset käsitellään valmistelevasti talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Kolmanneksi valtion omistajapolitiikka on pitkäjänteistä toimintaa ja vaatii yli vaalikausien ulottuvaa parlamentaarista sitoutumista. Nyt esitettävä muutos valtion omistamiseen on suuri. Hallitus esittää valtioneuvoston kanslian yhteyteen perustettavaa parlamentaarista neuvottelukuntaa. Sen avulla muutos pystytään viemään läpi hallitusti ja koko eduskunta on mukana muutoksessa. Neuvottelukunnan tehtävänä on käsitellä neuvoa antavasti valtion yhtiöomistuksen toimintapolitiikkaa, omistajaohjauksen toimintaperiaatteita ja eduskuntavaltuuksien rajoja yleisellä tasolla koskevia kysymyksiä. Neuvottelukunnan vastuulla eivät ole yhtiökohtaiset asiat. Nimeämispyyntö neuvottelukuntaan lähetetään eduskuntaryhmille vielä tämän toukokuun aikana.

Neljänneksi hallitus esittää uutta omistusrajaa, 33,4:ää prosenttia, strategisen intressin toteuttamiseksi. Kolmanneksen määrällä osakkeita on käytännössä veto-oikeus yhtiön tärkeimpiin päätöksiin. Valtio on tähän saakka omistajana toteuttanut strategista intressiä joko täydellä omistuksella tai enemmistöomistuksella.

Viidenneksi hallitus esittää eduskunnalle toisen lisätalousarvioesityksen yhteydessä seuraavaa seitsemää omistusrajan muutosta: Ensinnäkin Gasumin ja Fingridin omistusraja nostetaan 0:sta 50,1 prosenttiin. Tällä linjataan selkeästi valtion kaasu- ja sähköverkkojen olevan valtion strategista omistusta myös pitkällä tähtäimellä. (Välihuutoja) Neste Oyj:n ja Vapo Oyj:n strateginen intressi toteutetaan jatkossa uudella, 33,4 prosentin omistusrajalla. Postille halutaan antaa mahdollisuus hyödyntää entistä paremmin ydinosaamista logistikkassa ja ihmisten kotioville tuotettavissa palveluissa nyt myös omistusrakennetta kehittämällä. Postissa pidetään kuitenkin valtion enemmistöomistuksesta kiinni. Arctia Oy:ssä haluamme varmistaa, että tulevien suurten investointien rahoittamisessa voidaan tarvittaessa käyttää myös ja muuttaa omistusrakennetta. Kemijoki Oy:ssä määriteltyä strategista intressiä ei ole ollut tähänkään asti ja omistusraja ollaan poistamassa. Kemijoen osalta mahdollinen myyntipäätös edellyttää osakassopimuksen solmimista nykyisten omistajien kesken. Mitään muutoksia valtion omistuksessa ei ennen sitä tehdä. Omistusrajoista ja niiden muutoksista päättää aina eduskunta. Eduskunnan hyväksymä omistusrajan muutos ei ole myyntipäätös, vaan valtioneuvosto päättää erikseen kunkin yhtiön osalta omistuksen mahdollisesta myynnistä.

Periaatepäätöksen valmistelun yhteydessä tarkasteltiin myös kunkin yhtiön omistajaohjauksesta vastaavaa ministeriötä. Tavoitteena on tehostaa omistajaohjausta ja erottaa mahdollisimman pitkälle regulaatio ja omistajaohjaus. Ohjausvastuu siirretään valtioneuvoston kansliaan jo aiemmin päätetyn Veikkauksen, Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoton yhdistävän peliyhtiön lisäksi seuraavissa yhtiöissä: ensinnäkin lentokenttien toiminnasta ja lennonjohtopalveluista vastaava Finavia Oyj, luotsaustoiminnasta vastaava Finnpiilotage Oy sekä lentäjien koulutuksesta vastaava Suomen Ilmailuopisto Oy. Lisäksi raideliikenteen ohjaamisesta vastaava Finrail Oy siirretään valtioneuvoston kansliasta liikenne- ja viestintäministeriöön.

Arvoisa puhemies! Kuudentena kohtana on yhteiskuntavastuusta tehtävä valtionyhtiöiden perusarvo. Arvot muodostavat sen maaperän, mihin kaikki päätöksenteko perustuu. Valtionyhtiöiden on näytettävä esimerkkiä arvojohtamisessa. Yhteiskuntavastuun kantaminen lähtee periaatteesta, että yritys osana yhteiskuntaa pärjää sitä paremmin, mitä paremmin ympäröivä yhteiskunta voi. Globaalissa taloudessa on tärkeää, että valtion omistamat yhtiöt rakentavat kilpailukykyään pitkäjänteisesti. Yhtenä osana pitkäjänteisen kilpailukyvyn kasvattamista on myös yhteiskuntavastuun kantaminen. Hyvänä yrityskansalaise-
na yritys osaltaan edesauttaa yhteiskunnan pitkäjänteistä kehittymistä ja uudistumista. Yh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

teiskuntavastuun kantamisen tulee näkyä muun muassa seuraavin tavoin: Ensinnäkin maksetaan verot siihen maahan, missä tulos syntyy. Toiseksi verotuksen minimointi esimerkiksi veroparatiiseja käyttäen ei ole hyväksyttävää. (Eduskunnasta: Ei ole!) Kolmanneksi henkilöstön hyvinvointiin ja kehittymismahdollisuuksiin panostetaan. Valtionyhtiöt ovat näissä asioissa jo pitkällä, mutta haluamme kehittyä näissä vieläkin paremmiksi.

Muutosohjelman kohdat seitsemän ja kahdeksan ovat minulle henkilökohtaisesti tärkeitä. Me voimme muuttaa asioita, kun tahtoa riittää. Valtionyhtiöiden on näytettävä esimerkiksi myös johdon palkkauksessa ja välitettävä kohtuuden viestiä yhteiskuntaan. (Ben Zyskiewicz: Oikein! — Eduskunnasta: Hyvä!) Pörssiyhtiöiden johtoa ja henkilöstöä kannustetaan omistamiseen. Valtio pörssiyhtiöiden omistajana haluaa vahvistaa kansankapitalismia kannustamalla myös henkilöstöä omistamaan työnantajayhtiönsä osakkeita. Yhtiöiden johdon irtisanomiskorvaukset puolitetaan. Tämä koskee tietenkin uusia sopimuksia, mutta toivomme ohjeen muuttamisen toimivan vahvana viestinä muuhun yhteiskuntaan.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on vahvasti sitoutunut Suomen uudistamiseen. Nyt nuo pitkään tekemättä olleet uudistukset myös toimeenpannaan. Valtiontalouden liikkumavara on olematon. Sen vuoksi myös tase eli omaisuus on laitettava töihin. Tämä omalta osaltaan auttaa hallitusta saavuttamaan työllisyystavoitteensa eli 110 000 uuden työpaikan syntymisen.

14.16 Markus Lohi kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen ensimmäisen vuoden aikana Suomen tulevaisuuden isot asiat, yhteiskuntasopimuksesta ja sosiaali- ja terveystalouden uudistuksesta alkaen, ovat edenneet tai etenemässä. Nyt meidän on yhteistyössä tehtävä kaikki voitava, että talous saadaan kasvuun ja työllisyys paranemaan.

Arvoisa puhemies! Kääntein aikaansaamisessa ja Suomen nostamisessa lamasta valtion omistajapolitiikalla voi parhaimmillaan olla tuntuva vipuvaikutus. Tämä on myös näiden omistajapolitiikan uusien linjojen merkittävin asia. Kansallisomaisuuttamme ei laiteta lihoiksi, vaan nyt omistajapolitiikalla uudistetaan Suomea, tuetaan talouskasvua ja luodaan edellytyksiä uusille yrityksille ja työpaikoille. Muutos aikaisempaan on perustavanlaatuinen. Edellisillä vaalikausilla ja etenkin viime vaalikaudella omaisuudenmyyntitulot hävisivät pääsääntöisesti budjetin syövereihin.

Myös omistajapolitiikan johtamista on uudistettu ja uudistetaan. Nyt omistajapolitiikka on hallituksen johdon eli pääministerin käsissä. Tämäkin alleviivaa omistajapolitiikan painoarvoa Suomen kuntoon laittamisessa.

Arvoisa puhemies! Valtiolla ja valtionyhtiöillä oli toisen maailmansodan jälkeen poikkeuksellisen voimakas rooli hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja Suomen teollistamisessa maan pohjoisimpia kolkkia myöten. Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että myös tänään omistajapolitiikka on nähtävä ennen muuta tulevaisuuden työllisyys-, yrittäjyys- ja teollisuuspolitiikkana. Nyt avainsanat ovat uudistuminen ja uudistaminen. Toisin sanoen tase laitetaan töihin, kuten pääministeri Sipilä ja keskusta ennen eduskuntavaaleja esittivät. Maailman muutos, etenkin digitalisaatio ja kiertotalous, vaativat uudenlaista, usein enemmän ohjelmistoihin ja dataan kuin koneisiin ja fyysisiin rakennelmiin perustuvaa infrastruktuuria. Toiseksi meillä on yhtiöitä, joissa valtion omistus ei tuo samalla tavalla lisäarvoa kuin ennen. Siksi omistusta voidaan laskea. Suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin kannalta välttämättömissä yhtiöissä omistusrajat kuitenkin säilytetään. Omistajapolitiikan on osaltaan mahdollistettava koko maan voimavarojen hyödyntäminen ja tuetta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

va Suomen tasapainoista kehittämistä niin, että kasvaville ja uusille yrityksille on edellytykset kaikkialla valtakunnassa. Siksi esimerkiksi lentoyhteydet on turvattava koko maassa.

Arvoisa puhemies! Valtion omistajapolitiikassa on kyse paitsi huimaavista euromääristä myös huoltovarmuudesta, turvallisuudesta ja suomalaisesta omistuksesta. Nyt esimerkiksi Fingridin omistus ankkuroidaan valtion enemmistöomistukseksi. Muukin strateginen omistus pidetään tukevasti valtiovallalla. Kaikki ei tosiaanakaan ole kaupan, eikä tulekaan olla, ja silloinkin, kun erityistehtäviä hoitavissa yhtiöissä tehdään omistusjärjestelyjä, yhteiskunnan on lainsäädännöllä turvattava ihmisten palvelut.

Arvoisa puhemies! Omistajapolitiikassa tarvitaan myös vaalikaudet ylittävää pitkäjänteisyyttä. Keskustan eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että omistusohjauksen tueksi perustetaan parlamentaarinen neuvottelukunta. Tämä on luontevaa myös siksi, että käytännössä kaikki eduskuntapuolueet ovat viimeisten 25 vuoden aikana olleet päättämässä omistajapolitiikasta ja myös myyneet valtionyhtiöitä. Yhtä tärkeää on, että valtionyhtiöiden ylimmän johdon etuja suitsitaan kunnolla. Yhteiskuntavastuu tulee jokaisen yhtiön perusarvoksi, ja veroparatiiseille sanotaan ei. Tämän tulee toimia esimerkkinä myös yksityisille yhtiöille. Kysymys on ennen muuta kohtuudesta ja oikeudenmukaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä antaa voimakkaan tukensa Sipilän hallituksen Suomea uudistavalle ja yhteiskuntavastuuta korostavalle omistajapolitiikalle.

14.22 Anne Louhelainen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esitteli viime viikolla uuden omistajaohjauspolitiikan linjan, joka on merkittävä parannus entiseen. Aiempaa jämäkämpi omistajaohjaus tulee uuden rakenteen ansiosta olemaan entistä johdonmukaisempaa, vastuullisempaa ja yli vaalikausien kestävä. Eduskunnan roolia vahvistetaan perustamalla parlamentaarinen neuvottelukunta, joka käsittelee valtion yhtiöomistuksen toimintapolitiikkaa ja omistajaohjauksen toimintaperiaatteita. Samalla lisätään myös omistajaohjauksen läpinäkyvyyttä. Omistajaohjauksessa näytetään myös esimerkkiä yhteiskuntavastuusta ja arvojohtamisesta.

Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri Sipilä totesi, valtion omistamien yhtiöiden rahallinen arvo on Suomessa poikkeuksellisen suuri. Suomen valtio omistaa arvolla mitattuna eniten yrityksiä kansantuotteeseen verrattuna koko Euroopassa. Yhtiöomaisuustase pitää saada palvelemaan kasvua ja työllisyyttä nykyistä paremmin. Tätä varten perustetaan budjettitalouden ulkopuolella toimiva kehitysyhtiö, jonka alaisuuteen siirretään joukko valtionyrityksiä. Maamme on edelleen vaikeassa taloustilanteessa, ja uuden omistajaohjauslinjan kautta saadaan valtionyhtiöt palvelemaan paremmin maamme kasvua ja työllisyyttä. Kantava periaate on se, että yritys ei ole yhteiskunnasta irrallinen yksikkö vaan pärjää osana yhteiskuntaa sitä paremmin, mitä paremmin ympäröivä yhteiskunta voi. Kehitysyhtiö vastaa siitä, että yhtiöiden tulouttamat varat pannaan poikimaan ja käytetään jatkossa investointeihin ja uusien yritysten luontiin, ei syömävelan kattamiseen. Kansallisuusmäärillä ei enää tilkitä budjettivajetta.

Veroparatiisien ja aggressiivisen verosuunnittelun käyttö nimenomaisesti kielletään ohjelmassa. Verot on maksettava siihen maahan, missä tulos syntyy. Yhtiöt raportoivat verojalanjäljestään. Tämä on perussuomalaisten mielestä keskeinen linjaus, jota tulisi noudattaa yleisemminkin kaikessa yritystoiminnassa.

Toinen erittäin keskeinen linjaus, arvoisa puhemies, on se, että uudistuksessa leikataan ankarasti valtionyritysten johdon bonuksia ja irtisanomiskorvauksia. On tärkeää, että val-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

tionyhtiöt näyttävät näin markkinoille mallia kohtuullisuudesta. Tämän kirjauksen toteutuminen oli perussuomalaisille erittäin tärkeää — suorastaan koko uudistushankkeen elinehto. Yhtiöiden johtoa kannustetaan jatkossa myös omistamaan työnantajayhtiönsä osakkeita. Näin he osoittavat sitoutumista, uskoa yhtiön kasvuun ja kehitykseen sekä entistä vahvemmin sitoutuvat yrityksen pitkän tähtäimen menestykseen.

Lisäksi eduskuntaryhmämme on tyytyväinen siihen, että nyt tehty uudistus vahvistaa valtion tärkeitä strategisia omistuksia. Huoltovarmuuden kannalta kriittisenä uudistuksena Gasumin ja Fingridin omistusraajat korotetaan 50,1 prosenttiin. Tämä oli perussuomalaisten näkökulmasta yksi tärkeimpiä omistajaohjauksen pitkän tähtäimen linjauksia. Nykyinen hallitus ei toista edeltäjiensä lyhytnäköisiä virheitä, joista tuskallinen esimerkki oli Fortumin sähköverkkojen myynti Carunalle. (Krista Kiuru: No niin, ja nyt tulee lisää!) Eriytyisen tyytyväinen ryhmämme on siitä, että Finnairin sinivalkoiset siivet ovat jatkossakin vankasti valtion omistuksessa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen arvojohtajuuden viesti on selvä: Valtion omistuksilla tehtävän lyhytnäköisen rahastuksen aika on ohi. (Eduskunnasta: Vihdoinkin!) Johdon kohtuuttomien etuuksien aika on ohi. (Eduskunnasta: Vielä parempi!) Aggressiivisen verosuunnittelun aika on ohi. Herääkin suorastaan kysymys, miksi ihmeessä näitä uudistuksia ei tehty jo edellisellä vaalikaudella, kun nykyinen oppositio oli hallituksessa. (Eero Heinäluoma: Hyvä kysymys!) Sen sijaan edellinen hallitus myi valtion omaisuutta yli 3 miljardilla, (Välihuutoja vasemmalta) edellinen hallitus myi valtion omaisuutta yli 3 miljardilla, siis rahasti kylmästi kylmällä yksityistämispolitiikalla ja siten hassasi sitten rahat leväperäisellä taloudenpidolla. Tämän uudistuksen myötä myös lyhytnäköisen valtion omaisuudella politikoinnin aika on ohi. (Puhemies koputtaa)

Arvoisa puhemies! Nyt on aika rohkeasti puolustaa suomalaista omistajuutta, luoda kasvualustaa uusille investoinneille ja työpaikoille (Puhemies koputtaa) sekä edistää yhteiskunnan kokonaisuutta.

14.28 Harri Jaskari kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen näkökulmasta valtion omistajaohjauksen uudistamiseen liittyy monia tärkeitä näkökulmia. Tase on todellakin saatava töihin ja tuottavaan käyttöön. Veronmaksajien rahat on laitettava poikimaan ja luomaan Suomeen uutta kasvua.

Suomen valtiolla on kansainvälisesti vertaillen huomattavan suuri yhtiöomistus, jota on tarvittaessa myös varaa keventää. Valtion omistuksella on sijansa siellä, minne markkinaehtoinen toiminta jättää katveita — tai luo alustaa uudelle kasvulle. Valtion omistus on merkittävää myös silloin, kun kyseessä on luonnollinen monopoli tai yhteiskunnalla on strateginen intressi esimerkiksi huoltovarmuuden osalta. Muussa yhteydessä kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä valtion tase on saatava tehokkaampaan käyttöön. Suunta on nyt oikea. Uudistuminen vaatii rohkeutta ja myös joistain omistuksista luopumista.

Strategista intressiä voidaan toteuttaa muutenkin kuin enemmistöomistuksella tai 100 prosentin omistuksella. Siksi nyt päätettiin uudesta strategisen intressin omistusrajasta: 33,4 prosenttia. Pysyminen suurena vähemmistöomistajana säilyttää edelleen omistajan oikeudet ja keinot vaikuttaa yrityksen strategiaan valintoihin, ja samalla osinkotuottojen virta voi jatkua. Tästä näkökulmasta voikin kysyä, olisiko myyntivaltuuksia muutamien muidenkin yritysten osalta pitänyt laajentaa. Joka tapauksessa tämä suunta, mistä nyt hallituksessa päätettiin, on oikea ja järkevä. Toisaalta merkittävä signaali oli myös se, että tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

vittaessa valtio voi aktiivisesti myös lisätä yhtiöomistustaan. Luonnolliset monopolit ovat luonteeltaan julkisen omistuksen kohteita. Tästä esimerkkinä ovat Fingrid ja Gasum.

Kuten todettu, valtion omistus yhtiöissä ei ole päämäärä itsessään, vaan sen täytyy aina toteuttaa sellaisia tavoitteita, joiden saavuttaminen ei olisi muilla keinoilla mahdollista. Aitoa kilpailua valtionomistus ei kuitenkaan saa vääristää.

Arvoisa puhemies! Toisena näkökulmana otan esiin vapautuvien varojen ohjaamisen uutta kasvua luomaan. Valtion omistussuuden pieneneminen on hyvä keino houkutella uutta kansainvälistä osaamista ja pääomia Suomeen — meidän haluamme uusia investointeja maahan. Uusi omistaja tuo mukanaan aina myös uusia ideoita. Valtion varojen vapautuessa ammattimaisen kasvun ja kehittämisen näkökulman on oltava kuitenkin hyvin kirkas. Me emme hyväksy, että myyntituloja sijoitetaan esimerkiksi puoluepoliittisiin perustein ja samalla tuhotaan kansallisuusomaisuuttamme. Tämän takia haluan nostaa myöskin uuden kehitysyhtiön uudistuksen keskiöön. On erittäin tärkeää, että uuden kehitysyhtiön mahdollisten myyntitulojen käytöstä päätetään valtioneuvostotasolla.

Päätöksen vanhasta luopumisesta ja uuteen lähtemisestä on aina perustuttava huolelliseen harkintaan. (Jukka Gustafsson: Totta kai!) Myyntitulot saattavat olla parhaiten tuotavassa käytössä esimerkiksi silloin, mikäli niitä päätetään sijoittaa vaikka Tekesille, Teollisuussijoitukseen tai vaikkapa yliopistojen pääomittamiseen. (Jari Myllykoski: Ei kun siihen väliin juuri!) On hyvä, että kullakin omistajaohjausministerillä on taustallaan sparrausryhmä asiaan vihkiytyneitä kansanedustajia. Eduskuntaa kuullaan ja eduskunta sitoutetaan muutoksiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Siksi perustetaan parlamentaarinen neuvottelukunta.

Arvoisa puhemies! Kolmantena näkökulmana: Paljon keskustelua ovat herättäneet myös valtionyhtiöiden kannustimet ja yhteiskuntavastuu. Valtionyhtiöiden johdon palkitsemis- ja kannustinjärjestelmiin on viime vuosina tehty useita tiukennuksia, ja hyvä niin. Nyt teimme kaksi merkittävää uutta linjausta tästä temasta: toisaalta toimivaa johtoa kannustetaan ostamaan yrityksen osakkeita, ja toisaalta irtisanomiskorvaukset puolitetaan. (Kimmo Kivelä: Aura oli eri mieltä!)

Kannustamme omistuksen lisäämistä toimivalle johdolle ja mieluusti koko henkilöstölle. Kun itse uskotaan yhtiön menestykseen ja osoitetaan se myös omalla lompakolla, silloin me olemme oikealla tiellä. Palkitsemisen rakennetta muutetaan siten, että painopiste siirtyy entistä enemmän todellisista tuloksista palkitsemiseen. Mieluummin edetään tähän suuntaan kuin ylläpidetään erinäköisiä kultaisia kädenpuristuksia.

Olisi hyödyllistä Suomen pääomamarkkinoille ja myös perheille ja laajemminkin yhteiskunnalle, että yhä useampi suomalainen ohjaisi edes osan säästöön laittamistaan rahoista kotimaisten yritysten osakkeisiin. Tätä kulttuurinmuutosta kannattaa olla edistämässä. (Puhemies koputtaa)

Lopuksi voi aiheellisesti kysyä, onko esimerkiksi monopoliaseman suojissa kotimarkkinoilla toimivien yritysten kohdalla sovellettava niin avokätistä palkitsemista kuin tällä hetkellä. On hyvä, että omistajaohjauksen (Puhemies koputtaa) kehittämisen yhteydessä myös tätä kokonaisuutta tarkastellaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Ihalainen. — Pyydän, että pysyttäisiin nyt siinä 5 minuutissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

14.33 **Lauri Ihalainen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! SDP:n sinivalikoisen omistamisen kattavan ohjelman perusviesti on: Tarvitaan valtion vahvaa ja aktiivista omistajapolitiikkaa, ja kaikki ei saa olla kaupan. Valtion omistajapolitiikalla tulee turvata ja vahvistaa kotimaista omistajuutta kansallisesti tärkeillä aloilla ja yrityksissä ja samalla torjua Suomen ajautumista tytäryhtiötaloudeksi. Suomesta ei saa tulla myöskään yritysten pääkonttoreista vapaa vyöhyke. On hyvä muistaa, että valtionyhtiöt työllistävät Suomessa yli 88 000 ihmistä suoraan ja välillisesti vielä enemmän.

Valtioenemmistöisiä strategisen intressin yhtiöitä on kolme: Fortum, Neste ja Finnair. SDP:n eduskuntaryhmä ei pidä järkevänä, että Nesteen omistusraja lasketaan 33,4 prosenttiin. On johdonmukaista, huoltovarmuuden kannalta turvallisempaa, että myös Nesteen omistusosuus säilyy Fortumin ja Finnairin tavoin yli 50 prosentissa.

Postin omistussuhteen tiputtaminen 50,1 prosenttiin herättää monia kysymyksiä, muun muassa sen, miten Postin peruspalveluja yhdenvertaisesti turvataan erityisesti haja-asutusalueilla. Ennen kuin Postin omistajapohjaan tehdään mitään konkreettisia muutoksia, olisi järkevää vastata seuraavaan peruskysymykseen: millaista Postia Suomi ja kansalaiset tarvitsevat? Tämä visio on minusta hakusessa, vai onko hallituksella jo takataskussa tähän selviä vastauksia?

Varoituksen sanana jo etukäteen: SDP ei pidä oikeana, että VR lähdetään pilkkomaan. Esimerkiksi kalustoyhtiön irrottaminen VR:stä johtaa yhtiön kokonaiskilpailukyvyyn heikkenemiseen olosuhteissa, joissa henkilöliikenne tullaan avaamaan kilpailulle.

Fingrdin ja Gasumin omistajarajan ankkurointi 50 prosenttiin on hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää uuden, budjetin ulkopuolelle sijoittuvan kehitysyrityksen perustamista. Kannamme huolta siitä, jos tämän uuden yhtiön päätavoitteena onkin yhtiöiden myyntikuntoon rouhiminen. Kehitysyrityksen pitää aidosti tuottaa uutta arvoa ja olla omistajuutta luova sekä pääomarakennetta vahvistava yhtiö, ei myyntikonttori. Sellaista uutta ei tarvita.

SDP on vientivetoisen kasvun vauhdittamiseksi esittänyt, että selvitetään erityisesti pk-yritysten vientiä tukevan valtion erityisyhtiön, niin sanotun jalustayhtiön, perustamista. Perustettava yhtiö voisi koordinoida vientitukien instrumentteja kokonaisuutena, tarjota yrityksille kumppanuuksia ja verkostoitumista, analyysipalveluja — toimia yrityksiä yhteen tuovana jalustayhtiönä. Ideana on tarjota vientiin laajempia hankekokonaisuuksia eikä vain yksittäisiä tuotteita tai palveluja. Kysyisin hallitukselta: haluaako hallitus tarttua tähän mielestämme rakentavaan innovaatioesitykseen?

SDP:n eduskuntaryhmä katsoo, että valtion tulee sillä osuudella, mitä se yhtiöissä omistaa, osallistua yhtiöitten päätöksentekoon. Valtion omistajuuden ulkoistaminen sellaisen niin sanottujen hallitusammattilaisten kohdalle, joilla ei ole sydän ja ajatus valtion etujen ajamisessa, ei ole järkevää. Kaikissa Pohjoismaissa valtio huolehtii erittäin tiukasti omistamiensa yhtiöitten toiminnasta.

Valtion omistajapolitiikkaa toki pitää tehdä ajassa. Ei SDP ole vastustanut omaisuuden oikea-aikaista myyntiä, jos se suunnataan uuden rakentamiseen ja tulevaisuuden investointeihin. Meidän ohjelmassamme on monia kohtia, joissa tähän viitataan. Eri hallitukset ovat ajan saatossa myyneet valtion omaisuutta: niin Ahon hallitus, Lipposen, Vanhasen, Kataisen kuin Stubbin hallituskin. (Timo Heinonen: Eniten Lipposen aikaan!) Mutta on myös tehty yritysostoja, osakepääomasijoituksia ja on myös torjuttu valtausyhtiöitä valtionyhtiöitten osalta. Olennaista jatkossa on, jos tuloutuksia mietitään, että käytetään niitä myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

tutkimukseen ja tuotekehitykseen — juuri Lipposen hallituksen aikana panostettiin erittäin paljon näihin asioihin.

Henkilöstön asema on tärkeä. Me ehdotamme sitä, että henkilöstöllä niin halutessaan on mahdollisuus nimetä valtionyhtiöitten hallituksiin edustaja. Meille on tärkeätä, että noudatetaan palkitsemisessa kolmea periaatetta: kohtuullisuus, oikeudenmukaisuus ja läpinäkyvyys. Ylimmän johdon palkitsemiset ovat karanneet liian suuriksi muihin tuloksentekijöihin nähden. Jos palkitsemisesta katoaa oikeudenmukaisuuden taju, ei se motivoi henkilöstöä tietenkään hyviin suorituksiin.

Tuemme hallituksen sitä politiikkaa, että yritysjohton irtisanomiskorvaukset puoliteetaan, se on hyvä päätös. Annan arvoa sille, että hallitus on myös ottanut (Puhemies koputtaa) ohjelmaansa tämän parlamentaarisen valmistelutyön kehittämisen strategisten omistajapolitiikan linjausten aikaansaamiseksi. Pidämme sitä (Puhemies koputtaa) hyvässä arvossa ja muutoinkin huomaamme, että hallituksen ohjelmassa (Puhemies koputtaa) on monia yksityiskohtia, jotka löytyvät myös meidän ohjelmastamme. — Kiitoksia. (Ben Zyskowicz: Ihmettelen tätä kriittisyyttä, kun siellä on paljon teidän sinivalkoisesta paperista!)

14.39 Johanna Karimäki vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtionyhtiöt ovat osa Suomen teollistumisen historiaa. Ne ovat vieläkin tarpeen, kun kyseessä on huoltovarmuus. Valtionyhtiöt ovat myös työllistäjiä. Omistajaohjauksen keskiössä on oltava työn ja hyvinvoinnin vahvistaminen kestävästi. Se ei voi tarkoittaa Suomen panemista myyntikuntoon. Mutta jostain vanhasta on voitava luopua, kun samalla ruokitaan uuden alkua. Mitä enemmän kehitämme uusia vientituotteita, sen varmemmin ihmisille saadaan töitä. Valtion yritykset on perustettu aikanaan tarpeeseen, mutta tarpeethan muuttuvat.

Rehellisyyden nimissä Solidiumia ei voine pitää sijoitussalkkuna, sillä pörssisalkun tuotto on ollut heikkoa. Moni omistus on perustunut alueellisten työpaikkojen säilyttämiseen. Viime vuonna Solidium osti lisää Metsoa ja Outotecia, vaikka niiden tuotot olivat miinuksella. Keväällä pääministeri Sipilä perusteli teräsyhtiö SSAB:n taseen vahvistamista työllisyydellä. Kansalliseen omistukseen liittyikin intressi pitkäjänteisestä omistuksesta. Valtio on pumpannut rahaa myös Talvivaaraan, mutta nyt viimein on aika vetää johtopäätökset enempien tappioiden välttämiseksi ja ajaa kaivos hallitusti alas.

Valtio voisi sijoittaa enemmän vihreään teknologiaan. Myös kestävä tulevaisuuden ja uusien kasvualojen pitää näkyä sijoituspäätöksissä. Miksei Solidium sijoita rohkeammin taloutta uudistaviin vaihtoehtoihin?

Hallitus on ilmoittanut perustavansa uuden kehitysyhtiön yritysjärjestelyille. Kehitysyhtiö ei ole taikatemppu työpaikkoihin. Hallitus ei edes peittele hinkua myydä niitä yhdeksää yhtiötä, joita kokonaan tai osittain siihen siirretään: Arctia, Posti, Neste, Vapo, Kemijoki, Ekokem ja muut. Nämä siirrettäisiin pois demokraattisesta päätöksenteosta, eikä eduskunnalta jatkossa kysyttäisi myyntivaltuuksia. Tämä ei käy! Posti kuljettaa kirjeitä nyt maan joka kolkkaan. Mitä tapahtuu vaelluskalojen kantojen elvyttämiselle, jos hallitus kehittää Kemijokea ja vesivoimaa? Kuka suojelee arvokkaat suot, kun neuvottelut Vaponkin kanssa ovat olleet haastavia? Entä Arctia? Sen strateginen tehtävä on jäänmurto vesiväylillämme. Haikailu arktisen öljyteollisuuden pönkittämiseksi on sulaa hulluutta. Neljä viidesosaa tunnetuista fossiilivaroista on jätettävä maahan, jottei maailma kuumene yli 2 asteen. Uuden öljyn etsiminen ja pumppaaminen ei kannata, jos oikeasti sitoudumme Pariisin ilmastositoumuksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Yritysten kehittäminen voi tuoda hyvääkin, ja myyntipäätökset ovat tapauskohtaisia. Mutta miksi antaisimme kaikki valtuudet kehitysyhtiölle tuntematta suunnitelmia? Vihreät eivät kannata uuden kehitysyhtiön perustamista järjestelyjen peittämiseksi. Vaadimme avoimuutta, eettisyyttä, luontoarvojen turvaamista, uusia työpaikkoja, suuntaamista uusille aloille, kuten kiertotalouteen, vihreisiin keksintöihin, uuteen uusiutuvaan energiaan.

Suomi on pohjoinen saari, jossa ihmiset haluavat liikkua rautateillä, syödä oman maan ruokaa ja elää turvallisessa yhteiskunnassa, jossa energiahuolto ja sähköjakelu toimivat. Strategisista omistuksista on pidettävä kiinni. Fingridin ja Gasumin ostot valtiolle ovat kannatettavia. Kaasunsiirtoverkostoa kehittämällä voimme luoda myös markkinoita bio-kaasulle.

Menneisyyden virheitä ja luonnollisten monopolien myymistä ei pidä toistaa. Myös oma ruoka on strategista, ja siihen vaikuttaa moni asia. Kun Suomen valtio myi Kemira GrowHow'n osakkeet norjalaiselle Yaralle 2007, ampaisivat lannoitteiden hinnat nousuun. Tämä osoittaa, kuinka herkkä kysymys huoltovarmuus lopulta on. Myös toimivat tietoliikenneyhteydet ovat modernin yhteiskunnan turva.

Valtionyhtiöissä on kannettava yhteiskuntavastuu. Verot maksetaan sinne, missä voitot syntyvät, eikä veroparatiiseja tule hyödyntää aggressiiviseen verosuunnitteluun. Ministeri Haaviston aikana lisättiin valtionyhtiöiden verojalanjäljen avaamista, mikä on toteutettava täysimääräisesti. Ahneudelle on laitettava rajat. Vihreät kannattavat yritysjohdon bonus-ten ja irtisanomispalkkioiden leikkausta.

Hyvä omistajaohjaus ei ole vain politiikkaa, sillä valtionyhtiöt kuuluvat meille kaikille, suomalaisille. Siksi on niin tärkeää, (Puhemies koputtaa) että ne toiminnallaan rakentavat parempaa maata (Puhemies koputtaa) ja tulevaisuutta.

14.45 Paavo Arhinmäki vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtionyhtiöt ovat luoneet työtä ja vaurautta suomalaiseen yhteiskuntaan. Viimeisen 20 vuoden aikana tätä kansallisomaisuuttamme on hävitetty ulosmyynnillä. Voittajina ovat olleet ulkomalaiset pelurit. Hallitus ansaitsee kiitoksen — siitä, että se kiinnittää ministerivaliokunnan linjauksillaan huomion valtion yritystoimintaan. Se nimittäin tulee tällä tavalla paljastaneeksi ne virheet, joita on tehty valtion omistamien yritysten eli kansallisomaisuutemme yksityistämisessä. Vasemmistoliitto vastusti ainoana puolueena talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa Fortumin Caruna-kauppoja, luonnollisen monopolin myymistä ulkomalaisille pääomasijoittajille. Caruna-kauppojen virheistä maksavat sähkönkäyttäjät kovan hinnan. Onneksi nyt on herätty, ja jatkossa Gasumista sekä Fingridistä valtionomistuksen pitää olla yli puolet.

Arvoisa puhemies! Hallitus lupaa aivan liikaa sanoessaan, että se uskoo poliittisten linjauksien olevan kasvua luovaa omistajapolitiikkaa. Sen esityksessä "pannaan tase töihin" merkitsee valtion omaisuuden yksityistämistä luomalla uutta byrokratiaa omistamaan ja myymään valmista kansallisomaisuuttamme. Hallituksen kaavailemassa kehittämissyhtiössä onkin kysymys keskustan vaalisloganista "Suomi kuntoon". Tosin kansalle ei kerrottu ennen vaaleja, että sloganin oikea versio oli "Suomi myyntikuntoon". Hallituksen myyntilistalla ovat muun muassa Posti, Neste, Kemijoki, Vapo, Arctia ja Altia. VR:n pilkkomista ja yksityistämistä suunnitellaan, ja myös Finnairin tulevaisuus puhututtaa.

Pääministeri Sipilä on sanonut muun muassa täällä tänään, että myyntivaltuuksien lisääminen ei ole sama asia kuin myyminen. Näin on. Omistajaohjauksen korkein virkamies

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Eero Heliövaara sanoi kuitenkin torstaina, mikä on asian todellinen laita: myynneistä saatavia pääomia kierrätetään investointeihin ja myynnistä saatavilla tuloilla rahoitetaan kärkihankkeita tämän vaalikauden aikana. Näissä linjauksissa ei kerrota mitään, paljonko hallitus on myymässä kansallisomaisuutta esimerkiksi niin sanottujen kärkihankkeiden rahoittamiseen.

Arvoisa puhemies! Omistajapolitiikassa koko poliittisella kentällä on peiliin katsomisen paikka. Suhteellisesti eniten valtion omaisuutta ovat myyneet Lipposen kakkonen, Vanhasen ykkönen sekä Stubbin pätkähallitus. Virheitä on siis tehty, ja siksi niistä on syytä oppia. Ehkäpä kaikkein surullisin esimerkkitapaus on Fortumin kohtalo. Valtio myi 37 prosenttia Fortumin osakkeista. Jos Fortumin osakkeita ei olisi myyty, sen osingot olisivat tulleet kokonaisuudessaan Suomen valtiolle ja valtio olisi saanut tähän päivään mennessä yli kolme kertaa enemmän tuloja Fortumista ja Neste Oilista kuin valtio sai yksityistämismyynnistä — ja koko Fortum ja koko Neste olisivat edelleen kansallisomaisuuttamme. Nyt hallitus esittää, että tasaisesti hyvin tuottavasta Nesteestä voitaisiin myydä lisää pois. Tuottavasta ja strategisesti merkittävästä yrityksestä saadaan hetkeksi rahaa ulos, mutta vähintään pidemmällä tähtäimellä valtio häviää. Tämä ei ole järkevää talouspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Valtionyhtiöiden yksityistämisessä uusliberalistinen esikuva on Britannian edesmennyt pääministeri Margaret Thatcher. Sinänsä ei ole yllättävää, että hallitus tekee thatcherilaista politiikkaa, onhan Timo Soini nimennyt Thatcherin poliittiseksi esikuvakseen, Stubb sanonut olevansa sydämeltään thatcherilainen ja Sipilä kertonut kilautaneensa liikemieskavereilleen omistajapolitiittisia linjauksia tehdessään. Mutta yksi asia oli jopa Thatcherille liikaa: Britannian postin, Royal Mailin, yksityistäminen oli Thatcherille step too far, askel liian pitkälle. Thatcher ilmoitti, ettei ole valmis myymään kuningattaren päätä. Sipilän hallitus on valmis myymään 49,9 prosenttia Postin osakkeista. Posti voidaan siis pilkkoa tai viedä Post... pörssiin. (Lasse Hautala: Postiin! — Naurua)

Arvoisa puhemies! Hallituksen omistajapolitiittiset linjaukset olisivat tarjonneet mahdollisuuden kestäväan ja pitkäjänteiseen politiikkaan, jossa olisi ollut lähtökohtana (Puhemies koputtaa) kansallisomaisuuden pitkäjänteinen kartuttaminen. Virheistä olisi voitu oppia. Valitettavasti hallitus on valinnut linjan, jossa Suomea laitetaan myyntikuntoon. Kansallisomaisuutemme tuhoaminen ei ole (Puhemies koputtaa) taloudellisesti järkevää, eikä vasemmisto voi tukea järjettömyyksiä.

14.51 **Carl Haglund r** (ryhmäpuheenvuoro): Värderade herr talman, herra puhemies! När det gäller statens ägarstyrningspolitik kan man komprimerat sammanfatta det på det sättet att svenska riksdagsgruppen tycker att det inte är något självändamål att äga — men det kan heller inte vara ett självändamål att sälja. Varje försäljning av statens egendom ska kunna motiveras på ett vettigt sätt. Och framför allt, den kritiska nyckelfrågan: Hur ska sedan försäljningsinkomsterna användas?

Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että eduskunnalle suodaan tänään mahdollisuus käydä tästä tärkeästä aiheesta keskustelua. Niin kuin näistä aikaisemmista puheenvuoroista kävi ilmi, tämä herättää intohimoja ja jotkut katsovat eteenpäin, toiset taaksepäin. Virheitä on tietenkin aina hyvä oppia, mutta on tärkeämpi edelleen katsoa eteenpäin.

Pääministerin Sipilän tavoite tehostaa pääoman käyttöä ja saada aktiivisella valtion omaisuudella lisää valtion toimesta taloudellista toimeliaisuutta on ihan hyvä, tämä "tase töihin" -ajattelu. Tässä kuitenkin on syytä pitää se pitkäjänteisyys ja strateginen ajattelu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

keskiössä. Ennakkoluuloton lähestymistapa on hyvä. Samalla on muistettava, että Suomessa valtion omaisuus on suhteessa meidän valtiontalouteemme aika suuri ja se vaatii vastuullista toimintaa meiltä päättäjiltä.

Tässä on todettu nyt jo moneen kertaan, ja siitä varmaan käydään tänään vielä pitkää keskustelua, onko tämän uuden kehitysyhtiön tavoitteena panna valtion omaisuutta myyntikuntoon vai onko tässä aito tarkoitus kehittää valtion omistamispolitiikkaa ja valtion tasetta. On tosiaankin niin, että tässä vaiheessa ainakin jäi epäselväksi se, miltä osin tätä kehitystyötä tehdään juuri kehittämisen tarkoituksessa ja miltä osin sitten lähdetään kattamaan kaikenlaisia kustannuksia, mitä tässä syntyy, ja tähän toivotaan varmasti tämän päivän keskustelun osalta vastauksia.

On selvää, että jotkut yhtiöt ovat pitkällä tähtäimellä todennäköisesti menossa myyntiin. Raskone, Altia ynnä muut ovat esimerkkejä yhtiöistä, joissa ainakaan meidän eduskuntaryhmän mielestä ei ole mitään itseisarvoa, että valtio on omistajana. Toisaalta ei myöskään voi olla mikään itseisarvo, että näitä omistuksia myydään.

Arvoisa puhemies! Tiedämme, että kärkihankekokonaisuus, joka on hallitukselle tärkeä, on kokonaisuus, jota on ainakin minun tietojeni mukaan tarkoitus rahoittaa, herra pääministeri, myyntituloilla. Puhutaan teistä, rautateistä, koulutuksesta, digitalisaatiosta, biohankkeista ja niin edelleen, ja nämä ovat kaikki tärkeitä asioita. Se, mikä tosiaan tästä ei käy ilmi, on se, miltä osin nyt tämä kokonaisuus, minkä tänään esittelitte, liittyy tähän ja miltä osin on aidosti kysymys siitä, että lähdetään kehittämään uutta liiketoimintaa.

Toinen keskeinen kysymys on sitten se, mikä kompetenssi meillä päättäjillä on kehittää sitä liiketoimintaa ja missä määrin ollaan sitten päättäjinä eri elimissä mukana tekemässä tätä. On erittäin hyvä, että hallitus on joka tapauksessa päättänyt asettaa tämän parlamentaarisen ryhmän seuraamaan tätä työtä.

Herr talman! En parlamentarisk delegation är bra med tanke på förankringen. Det som däremot kan vara bra, och det tycker jag också att statsministern kunde klargöra, är var gränsen mellan parlamentarisk förankring och parlamentarisk inblandning i affärsverksamheten går.

Herra pääministeri, toisin sanoen olisi mielenkiintoista kuulla, miten pääministeri näkee tämän parlamentaarisen ryhmän tehtävän, koska ainakin aikaisemmin on ollut aika epäselvää, missä määrin me poliittiset päättäjät annamme selkänokkaa ja missä määrin tässä sitten päädytään tilanteeseen, missä poliitikot sekaantuvat asioihin, jotka eivät välttämättä ole heidän kompetenssissaan, tai sitten on epäselvää, mikä on päättäjien tehtävä ja mikä on sitten tämän yhtiön tehtävä ja kuka sitä yhtiötä johtaa ja niin edelleen. Tästä olisi mielenkiintoista saada vähän lisätietoa.

Mitä pelisääntöihin tulee, niin oma kokemukseni viime vaalikaudelta, kun toimin valtioneuvoston jäsenenä, oli se, että esimerkiksi Solidiumin osalta oli aika monestikin epäselvää se, mikä on meidän ministereiden vastuu, mikä on Solidiumin hallituksen vastuu ja missä määrin sitten tämä epävirallinen evästyskeskustelu oli ratkaisevaa päätösten osalta. Tästä tulisi varmastikin nyt ottaa oppia, kun hallitus tekee tätä uutta kehitysyhtiötä, niin että meidän päättäjien rooli sekä täällä eduskunnassa että hallituksessa on aivan selvä, jotta tämä työ toimii jouhevasti ja niin, että kaikkien kompetenssi käytetään oikeisiin asioihin.

Arvoisa puhemies! Valtion strategisesta omistuksesta ei kannata luopua. Sen takia on hyvä, että tietyt asiat, tietyt periaatteet säilyvät. Samalla on tärkeätä, että dialogi jatkuu ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

että meille selkiytetään se, miten näitä varoja, joita tästä nyt vapautuu, aiotaan käyttää. Se on nimittäin kaikkein mielenkiintoisin ja keskeisin kysymys monessa mielessä. — Tack, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Haglund kahdella kielellä käytti tähän saakka lyhimmän puheenvuoron.

14.56 Antero Laukkanen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtion omistajapolitiikassa tulee huomioida, että yhteinen hyvä kuuluu kaikille. Hallituksen tulee muistaa tämä tärkeä periaate, kun se tekee päätöksiä valtion omistuksista. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei vastusta järkeviä keinoja uudistaa valtion omistajaohjausta ja on avoin uusille keinoille luoda kasvua. Suomalaisten yhteistä omaisuutta ei tule kuitenkaan myydä kevyin perustein eikä valtion omistamia yhtiötä lahjoittaa pääomasijoittajille.

Omistajapolitiikka ei ole aina ollut onnistunutta. Valtio on viimeisen 25 vuoden aikana myynyt tuottavaa omaisuutta yli 17 miljardin euron edestä. Onko näillä rahoilla luotu uutta kasvua ja työpaikkoja? Hyvin vähän. Kemira GrowHow'n myynti nosti suomalaisten maanviljelijöiden lannoitteiden hintoja merkittävästi. Fortumin osittainen myynti toi valtion kassaan 1,6 miljardia euroa, mutta myynnin johdosta valtio on menettänyt lähes kymmenkertaisen summan menetetyn arvonnousun ja saamatta jääneiden osinkojen muodossa. Alkuvuodesta todistimme, miten pääomasijoittajat toimivat, kun sähköverkkoyhtiö Caruna nosti kuluttajahintojaan merkittävästi. Valtion omaisuuden myynnillä ja yksityistämisellä on hintansa, ja sen hinnan ovat saaneet maksaa tavalliset suomalaiset veronmaksajat.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston periaatepäätöksessä todetaan viisi perustaa valtion omistamiselle. Näistä viidestä perustasta on helppo olla samaa mieltä. Kun valtion omaisuutta tarkastellaan, tulee tarkasti ja johdonmukaisesti määritellä, mihin lokeroon mikään omistus kuuluu. Erityisen tarkka pitää olla siinä vaiheessa, kun omistuksista luovutaan. Caruna on hyvä esimerkki siitä, mitä tapahtuu, kun myydään luonnollisessa monopoliassmassa oleva yhtiö.

Finanssi-intressiä ei tule väheksyä. Ruotsissa on viime vuosikymmeninä myyty merkittävästi valtion omaisuutta, mikä on johtanut siihen, että valtion tulot omistuksista ovat vuodesta 2006 lähtien puolittuneet. Nyt Ruotsissa pohditaan yhtiöiden takaisinostamista. Valtion omistusten tuomat tulot ovat tärkeitä myös Suomessa. Niiden vähentyminen näkyy veronkorotusten tarpeena, mikä ei varmaankaan ole tämän hallituksen tavoite.

Hallituksen kaavailemaan kehitysyhtiöön siirrettävät omistukset on mitä ilmeisimmin tarkoitus laittaa myyntikuntoon. On perusteltua kysyä, onko järkevää myydä merkittävä osuus tuottoisasta ja huoltovarmuuden kannalta merkittävästä yhtiöstä, kuten Nesteestä. Postin pilkkominen tällä tavoin vaatisi tarkempaa keskustelua. Altian myynti ei ole ongelmaton, puhumattakaan huoltovarmuusnäkökulmasta Arctian osalta. On perusteltua kysyä, onko valtiollinen kehitysyhtiö oikea tapa luoda kasvua vai pitäisikö valtion mieluummin luoda parempia olosuhteita yksityisen rahoituksen, kuten joukkorahoituksen, kanavoimiselle kasvuyrityksille.

Arvoisa puhemies! Periaatepäätöksessä esitetään muutoksia valtionyhtiöiden johdon palkitsemisjärjestelmään ja yhteiskuntavastuuseen. Vaatimukset maakohtaisesta raportoinnista ja verosuunnittelusta luopumisesta ovat hyviä ja kannatettavia. On tärkeää, että valtio aktiivisesti seuraa, miten vaatimukset käytännössä toteutetaan. Yritysjohtajien ylisuuret palkkiot ja optiojärjestelmät ovat herättäneet katkeruutta, kun samaan aikaan työn-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

tekijöitä on irtisanottu. Olisiko aiheellista muuttaa valtio-omisteisten yhtiöiden johdon palkitsemisjärjestelmää? (Kokoomuksen ryhmästä: Optiot on kielletty jo vuosia sitten!)

Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä irtisanomisten kautta syntyvien lisävoittojen sijaan tulisi yritysten johtoa palkita yhteiskuntavastuullisuudesta, työpaikkojen syntymisestä ja pitkän aikavälin liikevaihdon kasvusta. Bonusta saisi sen mukaan, kuinka monta työpaikkaa yhtiö on luonut, ja erityisbonuksia nuorten työllistämisestä.

Valtion omaisuus kuuluu kaikille suomalaisille. Hallituksen tehtävänä on pitää siitä huolta, jotta voimme jättää tuleville sukupolville muutakin kuin velkataakan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt pääministeri Sipilälle 5 minuutin puheenvuoron. Sen puheenvuoron jälkeen käydään sitten näköjään ulkoministerin lyhyempi puheenvuoro ja sitten vasta käydään debatti.

15.01 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta. Tulkitsen varmaan aika oikein, jos sanon, että tästä omistajaohjauksen periaatepäätöksestä vallitsee varsin suuri yksimielisyys tässä salissa, ja tämän otan kiitollisuudella vastaan. Täällä on joitakin asioita noussut esille, jotka selvästi vaativat lisää keskustelua, ja niihin sitten tässä vastauksia.

Ensinnäkin, useat teistä nostivat termin "pilkkominen". Edustaja Laukkanen, kuka on pilkkomassa Postia? Ei sellaisia päätöksiä ole tehty, mutta ehkä tästä pilkkomis-sanasta voisi jotakin sanoa. Yhtiöiden pilkkominenhan tarkoittaa sitä monesti, että sieltä irtoaa jokin niin sanottu spin-off, jokin liiketoiminta, joka pääsee kehittymään paremmin kuin josakin yhtiön sisällä. Näistä on esimerkkinä Neste, joka oli aikaisemmin Fortumin kanssa yhtä, on tänä päivänä 11 miljardia vaihtava yhtiö, hyvin kannattava yhtiö, ja henkilöstö on hyvin tyytyväistä yhtiössä. Outotec on toinen esimerkki, joka on kaivosteollisuuden keskittyvä yritys ja yhä enemmän tekee uusiutuvan energian puolella töitä. Tikkurila on yksi esimerkki tällaisesta. Nämä kolme esimerkkiä valtionyhtiöistä. En missään tapauksessa ottaisi tätä keinoa työkaluvalikoimasta myöskään pois, että yhtiöistä lähtee jokin osa kehittymään itsenäisenä ja erillisenä. Tämä sana herättää vääriä mielikuvia.

Sitten tästä eduskuntakäsittelystä. Meillä tulee eduskuntarajat eli nämä yhtiöiden rajat toisen lisätalousarvion yhteydessä tänne käsiteltäväksi. Mutta se, mistä ei ole keskusteltu, on omistajaohjauslaki, joka tulee myöskin vaatimaan muutoksia. Tämä yhden kolmasosan uusi strategisen omistuksen raja tulee vaatimaan lainmuutosta, ja myöskin tämä kehitysyhtiön rooli tulee vaatimaan lainmuutosta. Ne tuodaan eduskunnan käsittelyyn syksyllä.

Sitten tästä vientiyhtiöstä. Edustaja Ihalainen, ihan mielenkiintoinen idea, olen käynyt sitä läpi, mutta en kyllä yhtiöittäisi tätä Team Finland -toimintoa, vaan tämä vientitoiminta on tyypillisesti yritysten ydinosaamisen aluetta. Siellä on myöskin paljon yksityisiä toimijoita, jotka toimivat konsultteina alueella. Yritykset osaavat tehdä vientirenkaita ja niin edespäin. Katson, että tätä Team Finland -toimintaa tehostamalla voidaan vastata tähän osuuteen.

Edustaja Karimäki, te kysyitte Arctiasta. Me teemme mahdolliseksi työkalun vahvistaa yhtiöitä tulevia investointeja varten. Tämä on syy Arctian omistajarajan muuttamiseen.

Edustaja Arhinmäki, te otitte esille Fortumin. Meillä on myöskin sellaisia yhtiöitä, joiden tämänhetkistä tilannetta arvioimalla valtio joutuisi pääomittamaan merkittävästi enemmän yhtiön huonosta tilanteesta johtuen. Eli on varmasti tilanteita, joissa omistaja-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

päätöksiä on historiassa tehty sekä onnistuneesti että epäonnistuneesti, mutta on vähän vaikea tehdä niitä arvioita jälkikäteen.

Edustaja Karimäki, Solidiumin tehtävänä on myöskin pitkäjänteisen omistuksen suojaaminen ja puolustaminen. Miksei se sijoita uuteen? Siksi, että siltä on viety rahat pois. Nyt on tarkoitus, että myöskin Solidiumia pystytettäisiin paremmin käyttämään juuri siihen tarkoitukseen, minkä mainitsitte.

Edustaja Ihalainen, tästä kehitysyhtiöstä. Sen päätehtävänä on tuoda omistajarakenteen muutos tänne työkalupakkiin. Siellä voidaan tehdä sekä pääomittamista että yhtiöiden kehittämistä osina, niin kuin tuossa muutaman esimerkin mainitsin.

Edustaja Haglund ja edustaja Arhinmäki kyselivät kärkihankkeiden rahoittamisesta. Tämä kehitysyhtiö voi olla myöskin yksi työkalu siihen. Me päätämme jokaisen budjetin yhteydessä, miten budjetti kasataan omaisuustuloilla. Omaisuustulot ovat osinkoja, pääomapalautuksia, myyntejä. Tämän vuoden budjetissa merkittävin osa tulee Patrian osuuden myynnistä, (Puhemies koputtaa) joka on 280 miljoonaa.

Nesteen osalta huoltovarmuus voidaan taata kolmanneksen omistuksella. Se taataan laila ja sopimusteitse.

Nyt loppuu aika. Vastaan ehkä tuohon Posti-asiaan sitten vielä myöhemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Soini, 2 minuuttia, ministerin itsensä valitsemalta hyvältä paikalta.

15.07 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Kiitos, arvoisa puhemies! Varapääministerinä kolme pointtia. (Naurua)

Gasum ja Fingrid: Te, SDP ja vihreät, teitte virheen Fingridin kohdalla. Me korjasimme sen. Te, edustaja Arhinmäki, vasemmistoliitto, olitte hallituksessa, ette pystyneet estämään, ei voima riittänyt. Perussuomalaisilla voima riitti. Tämä ero on kansandemokratian ja demokratian välinen, samoin kuin pakkopaidan ja paidan välinen. (Naurua)

Mitä sitten veronkiertoon tulee, verojalanjälkeen, tämä hallitus tilkitsee ja tukkii ja kirjoittaa periaatteisiinsa, että verot maksetaan siellä, missä tulos tulee, veronkierto kielletään. Miksi te ette tehneet mitään?

Kolmas, irtisanomiskorvausten puolittaminen: Vasemmisto ja vihreät ovat puhuneet päämärkinä, kuinka tähän pitää puuttua. Te ette tehneet mitään. Vihreillä oli omistajaohjauksen ministeri niin kauan kuin te hallituskyätiä kestitte — ette tehneet yhtään mitään. (Outi Alanko-Kahiluoto: Ei pidä paikkaansa!) Nyt tämä hallitus perussuomalaisten, keskustan ja kokoomuksen johdolla teki ne asiat, joista te ette edes kehdanneet puhua. (Naurua)

Ja sitten lopuksi: Edustaja Arhinmäki, teidän puheenvuoronne oli erittäin virkistävä ja piristävä, (Paavo Arhinmäki: Hyvä!) sillä jopa Lenin horahti hereille. (Naurua) Arvoisa puhemies, piristävää, mutta ei järkevää, eikä auttanut työmiestä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Ja vastauspuheenvuorot tässä vaiheessa ovat minuutin mittaisia. — Myönnän ensimmäisen vastauspuheenvuoron edustaja Ihalaiselle.

15.09 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri viittasi siihen, että tämä Team Finland ikään kuin yhtiöitettäisiin. Emme me ajattele sillä tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Me ajattelemme uutta yhtiötä, jalustayhtiötä, meidän pk-yritystemme viennin tukemiseen ja verkostoitumisen vahvistamiseen, ja sitä kannattaisi kyllä huolella jatkossakin miettiä.

Kehitysyhtiön osalta se meidän huolestuttaa on ennen kaikkea se, että siitä ei vain tulisi tällainen myyntiyhtiö, joka kourii ja miettii, miten valtionomaisuutta voidaan myydä, vaan aito kehittämissyhtiö. Minä toivon, että siihen suuntaan lähdetään.

Esittäisin siis sen kysymyksen, että oletteko te valmiita tukemaan sitä, että henkilöstöllä on mahdollisuus valita edustaja niin halutessaan myös yhtiöitten hallituksiin. Sillä olisi erittäin suuri merkitys monessa mielessä. Ja pidättekö te tätä omalta osaltanne mahdollisena?

15.10 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tässä kuultiin mielenkiintoinen historiakatsaus ulkoministeri Soinilta, niin kun kuuntelin noita eduskuntaryhmien puheenvuoroja, kyllä minulla päällimmäisenä mieleen tuli se, että näistä isoista linjoista, mitä hallituksenkin omistusohjauspolitiikkaan nyt sisältyy, on täällä eduskunnassa varsin yhtenäinen näkemys. Jos otetaan vaikka eduskunnan rooli tässä kehitysyhtiössä, tai omistusohjauksessa jatkossa paremminkin, jäi sellainen kuva, että varsin laajasti sitä kannatetaan, että tulee tällainen omistusohjausta tukeva neuvottelukunta.

Toinen, joka täällä on saanut paljon kannatusta, on se periaate, että verot maksetaan siellä, missä se tulos tehdään, ja toisaalta palkitsemisen pitää olla oikeudenmukaista mutta kohtuullista. Siksi toivoisin — kun täällä on pienistä asioista varmasti, ja joistakin yksityiskohdista, erilaisia näkemyksiä, mutta isosta linjasta ollaan kuitenkin yhtä mieltä — että avoimesti oppositiokin voi lähteä (Puhemies koputtaa) tukemaan tätä erinomaista, yhteiskuntavastuuta korostavaa hallituksen omistajapolitiikkaa.

15.11 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huolihan kohdistuu tämän kehitysyhtiön osalta siihen, ettei tavallaan tiedetä, mitä se tekee kullekin yhtiölle. Eduskunta ikään kuin antaisi myyntivaltuudet tässä toisessa lisätalousarviossa, ja sen jälkeen emme enää tietäisi, mitkä ne kehittämiskohteet ovat. Emme tietäisi, kenelle myydään, mitä myydään, mitä kaupalla tavoitellaan.

Edustaja Haglundin kysymys siitä, kuinka vapautuvia varoja käytetään, oli todella aiheellinen.

Mutta vastaan ministeri Soinille tästä verojalanjäljestä ja omistajaohjauksesta. Juuri vihreiden ministereiden vaatimuksestahan tuli maakohtainen raportointi valtion pääomisteisten yhtiöiden velvollisuudeksi, ja siitä tehtiin ohjeistukset. Hallituksesta lähtömme jälkeen ohjeistus on todettu liian puutteelliseksi, ja sille toivotaan nyt päivitystä. Oletteko nyt sitoutuneet hallituksessa päivittämään — omistajaohjausosasto tarkentaisi — (Puhemies koputtaa) tämän maakohtaisen raportoinnin ohjeistusta?

15.12 Anne Louhelainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtionyhtiöiden omistajarajojen muutokset eivät ole myyntipäätöksiä. Mitään ei ole myyty tällä päätöksellä, ja valtioneuvosto päättää jokaisen omistuksen mahdollisesta myynnistä eduskunnan hyväksymissä rajoissa. Tätä parlamentaarista yhteistyötä omistajaohjauksessa on toivottu, ja neuvottelukunta vastaa siihen toiveeseen. Jokainen eduskuntaryhmä voi neuvottelukuntaan valita parhaat asiantuntijansa ja sitä kautta vaikuttaa.

Hallituksen tarkoitus on puolustaa ja vahvistaa suomalaista omistajuutta, toisin kuin viime kaudella. Arvoisa pääministeri, eikö tämän uudenlaisen omistajaohjauksen kautta ni-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

menomaan haluta tähdätä yritysten pitkäjänteisen arvon kasvattamiseen ja uuden taloudellisen aktiviteetin synnyttämiseen Suomessa?

15.13 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se tiedetään, että ministeri Soini ja perussuomalaiset katsovat menneisyyteen ja vasemmisto tulevaisuuteen. Mutta tämä oli uutinen, että ministeri Soini katsoo niin pitkälle menneisyyteen, että hän nojaa vuoteen 24, jolloin Lenin kuoli. Me katsomme mieluummin 2000-luvulle.

Arvoisa puhemies! Posti on peruspalvelu, jossa voitot tehdään suurimmissa kaupungeissa ja kustannukset tulevat haja-asutusalueilta. Näitä tasataan yhtiön sisällä. Nyt hallitus on valmis myymään 49,9 prosenttia Postista, ja jos tämä johtaa pilkkomiseen, se merkitsisi sitä, että kermankuorinta tulisi kehiin eli kannattava toiminta menisi yksityisille tekemään voittoa ja veronmaksajat joutuisivat kustantamaan kannattamattoman toiminnan. Tämä saattaisi johtaa jopa yleispalveluperiaatteen heikentymiseen. Viisipäiväinen postinjakko on esimerkiksi sanomalehtien, pienten yrittäjien kannalta aivan oleellinen. Jos ajatellaan, kuinka huonosti Posti on jo nyt pitänyt huolta työntekijöistä, (Puhemies koputtaa) niin mikä tämän merkitys olisikaan työntekijöille ja työllisyydelle tulevaisuudessa?

15.14 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan niin kuin varapääministeri Soini heristi montakin osaa, niin minä heristin korviani aika tiukasti, kun edustaja Arhinmäki kommentoi ja vielä jatkoi, että vasemmistoliitto katsoo tulevaisuuteen. Minusta tuntuu, että vasemmistoliitto katsoo menneisyyteen ja suunnitelmatalouden aikaan hyvinkin paljon näillä kommentaillaan. Te sanoitte, että Fortumia ja Nestettä ei olisi missään tapauksessa pitänyt koskaan myydä. Oli kysymys kuitenkin siitä ajasta. Silloin olisi saatu paljon enempi osinkoja. Voi tietysti kysyä, olisiko uudella omistajalla, kun on tullut uusia omistajia, ollut jotain pääomia — olisiko valtionkin pitänyt käyttää pääomia — ja olisiko sillä ollut jotain osaamista, joka on kasvattanut niitä yhtiöitä, olisiko voinut miettiä, että itse asiassa pienemmällä omistamisella on saatu enempi osinkoja, kun nämä yhtiöt ovat kasvaneet todella paljon suuremmaksi, kuin kenties, jos olisi ollut pelkästään kansallisessa omistuksessa.

Ja toinen kysymys liittyy siihen, että te sanoitte, että on kansainvälisille pelureille myyty näitä. Me yritämme kansainvälisiä investointeja saada Suomeen. Eikö se ole aitoa pääomasijoittamista ja (Puhemies koputtaa) myöskin osaamissijoittamista?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä edustaja Arhinmäelle vastauspuheenvuoron, ja sitten pääministeri, 2 minuuttia.

15.16 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan tulevaisuuteen pitää katsoa, mutta menneisyyden virheistä pitää oppia. Voimme jatkaa listaa: Kemira GrowHow, taisi olla kokoomuslainen ministeri, joka myi pilkkahintaan; Autokatsastus, myytiin muistaakseni 59 miljoonalla, pari vuotta myöhemmin sama yritys myytiin eteenpäin sadoilla miljoonilla, taisi olla kokoomuslainen ministeri; Digita-verkko. Eli kyllä kannattaa katsoa, missä ollaan epäonnistuttu, ja oppia niistä virheistä. Tämä on tärkeää, jotta pystymme tekemään järkevää politiikkaa tulevaisuudessa. Emme me halua mitään sellaista taloutta, johon te viittaatte, edustaja Jaskari. Me haluamme pitää huolta siitä, että meillä on kansallisomaisuutta ja meillä on kansalaisten hallussa valtion kautta keskeisiä yrityksiä, saamme pitkäjänteisesti (Puhemies koputtaa) niistä tuloja. Yrityksen voi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

(Puhemies koputtaa) myydä vain kerran, se lämmittää hetken. Sen jälkeen rahat (Puhemies koputtaa) ovat menneet.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ja tietystikin ennen pääministerin puheenvuoroa vielä edustajat Haglund ja Laukkanen — anteeksi.

15.17 Carl Haglund r (vastauspuheenvuoro): Tack, herr talman, kiitos! Pääministeri, vielä tähän meidän päättäjien rooliin: jos voisitte vähän avata sitä teidän vastauspuheenvuorossanne, koska tosiaan ainakin omat kokemukseni ovat sen kaltaisia, että tämä meidän päättäjien rooli esimerkiksi valtioneuvoston jäsenenä Solidiumin suhteen on ollut hieman epäselvä. Nyt tähän tulee mahdollisesti uusi parlamentaarinen elin. Sitten tämä kehitysyhtiö ja päättäjien rooli siinä — miten näitä johdetaan, mikä on meidän päättäjien asema, rooli ja tehtävä? Eli jos voisitte vähän tätä kokonaisuutta hahmottaa, koska pidän sitä aika ratkaisevana siinä, onnistutaanko tässä vai ei.

15.17 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos pääministerille siitä, että mitään ei pilkota. Tämä lause jää varmasti poliittiseen historiaan.

Kun Ruotsi nyt on alkanut ostaa takaisin myymiään omistusosuuksia yhtiöistään ja avoimesti myöntänyt, että niiden myyminen on ollut suuri virhe, ja erityisesti tätä perustellut sillä, että he haluavat turvata huoltovarmuuden ja vahvistaa sitä, niin hieman ihmettelen, mitä järkeä on Arctian myynnissä. Eihän se tarvitse mitään vahvistamista eikä ulkopuolista omistajuutta, sehän tulee erinomaisen hyvin toimeen omillaan: se tekee loistavaa tuloa, josta valtio saa koko ajan osuuden, ja maksaa kaikki investoinnit omasta tulorahoituksesta. En ihan ymmärrä tätä ajatusta, miksi se pitää myydä. Mitä lisäarvoa tästä syntyy?

Haluaisin vielä pääministeriltä kuulla, (Puhemies koputtaa) miten hallitus vahvistaa, (Puhemies koputtaa) meidän omavaraisuutemme ja huoltovarmuutemme säilymistä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt pääministeri, noin 2 minuuttia.

15.19 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Käyn näitä vastauksia läpi ja palaan siihen Posti-asiaan.

Edustaja Ihalainen, henkilöstön edustus: täällä periaatepäätöksessä on kuvattu se, että hallitus, valtio, haluaa edistää henkilöstön edustusta osana paikallista sopimista ja kannustaa paikalliseen sopimiseen.

Edustaja Karimäki, näin on tehty aiemminkin, eli eduskunta päättää omistusrajoista, ja sen jälkeen valtioneuvostolla on valta toimia sitten näissä rajoissa.

Edustaja Louhelainen, tästä kehitysyhtiöstä: Juuri näin, eli ajatuksena on se, että tällä kehittämällä saadaan arvonnousua yhtiöihin ja arvonnousua voidaan käyttää kahteen tarkoitukseen, kärkihankkeisiin ja uuden luomiseen. Tämä on se perusajatus. Oikeastaan tämä vastaa edustaja Haglundin kysymykseenkin osittain. Tämä päätöksentekomekanismi on hyvin tarkkaan kuvattu siellä periaatepäätöksessä.

Mutta tähän kysymykseen, miten me osaamme sitten siellä kohdeyhtiössä — tämä on hyvä kysymys — toimia mahdollisimman hyvällä tavalla. Tässä on se ajatus, että kohdeyhtiöihin lähdetään hakemaan paras mahdollinen hallituksen kokoonpano, oli se sitten osittain virkamiehiä, mutta pääsääntöisesti se olisi ulkopuolisia asiantuntijoita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Edustaja Laukkanen, täytyy vielä sanoa uudelleen, että mistään pilkkomisesta ei ole tehty päätöksiä. Mutta en missään tapauksessa ota työkalupakista pois sitä, etteikö yhtiöitä voitaisi lähteä kehittämään sillä tavalla, että osa yhtiöistä lähtee omalle kehityspolulle, mistä on monta monituista hyvää esimerkkiä.

No, sitten siihen Postiin ja edustaja Arhinmäen huoleen Postiin liittyen. Ensinnäkin, tämä listautuminen Postin osalta on nyt nostettu yhdeksi vaihtoehdoksi. Me emme ole tehneet Postissa mitään sellaisia päätöksiä, haluamme käydä tämän keskustelun ensin rauhas- sa. Postoja on listattu maailmalla ja Euroopassa paljon. Isossa-Britanniassa esimerkiksi lis- tautumisen yhteydessä 150 000 työntekijää tuli omistajiksi. Näitä listautumisia on tehty useita. Posti on hyvin suuren murroksen edessä, digitalisointi muuttaa markkinaa, ja tämä palveluvuorituksen alla oleva toimi Postissa on enää hyvin pieni osa kokonaistoiminnasta. Postilla on mahdollisuus kehittyä paljon täällä yksityisellä markkinalla, missä yksityiset tällä hetkellä toimivat. Postilla on paljon sellaisia ydinosaamisia, mitkä mainitsin tuossa puheessakin, muun muassa se, että heillä on yhteys meidän jokaisen kotiovelle.

Siihen huoleen liittyen, että henkilöstön asema jotenkin menisi huonompaan suuntaan siinä yhteydessä, kun yhtiö viedään pörssiin, käytän esimerkkinä nyt tätä Nestettä. Nes- teen henkilöstöstä 88 prosenttia on valmis suosittelemaan yhtiötä jollekin toiselle. Siellä oli kesätyöhakemuksia tänä vuonna 17 000 kappaletta, mikä osoittaa sen, että valtioenem- mistöinen, valtio-omisteinen pörssiyhtiö on houkutteleva (Puhemies koputtaa) työpaikka myöskin henkilöstölle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, siinä oli suurin piirtein 2 mi- nuuttia, tai vähän reilustikin. Nyt keskustelu avataan ryhmäpuheenvuorojen käyttäjien ja ministereitten lisäksi myös muille edustajille, ja nyt myönnän 2 minuutin vastauspuheenvuoroja. — Ensimmäisenä edustaja Rinne.

15.23 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ensin täytyy hal- litusta kiittää tietyistä asioista tässä kokonaisuudessa. Palkitseminen ja irtisanomiskorvaus ovat menossa oikeaan suuntaan, suuntaan, jota edellinen hallitus lähti viemään eteenpäin. Yhteiskuntavastuussakin ollaan menossa eteenpäin näillä kirjauksilla. Fingrid jatkaa sitä politiikkaa, jota minä esimerkiksi valtiovarainministerinä tein, että vahvistetaan valtion tai valtiota lähellä olevien tahojen omistusta. Samaa voi sanoa tästä parlamentaarista neu- vottelukunnasta. Sillä tulee toivottavasti olemaan iso merkitys tässä omistajapolitiikan määrittelyssä tulevaisuudessa, ja toivon todellakin, että se ei jää ikään kuin vain pelkästään seuraamaan valtioneuvoston toimintaa vaan että sillä on aitoa merkitystä, parlamentaarista merkitystä, näitä asioita eteenpäin vietäessä.

Arvoisa puhemies! Hieman huolta on edelleen tämän keskustelun perusteella tämän ke- hitysyhtiön roolista ja erityisesti siitä — toteatte itsekin näissä papereissanne, että tässä on erittäin isosta muutoksesta kysymys — mitä varten hallitus on luopumassa yli puolesta Nesteen, joka on ihan keskeinen yhtiö huoltovarmuuden näkökulmasta, osakkeiden omis- tuksesta elikkä enemmistöomistuksesta, mikä tuottaa ihan toisenlaisen puhevallan. Niin kuin te itsekin toteatte tässä omassa esityksessänne, jos on määräysvalta yhtiössä, niin sil- loin valtioneuvosto edellyttää omistajana, että niitä käskyjä, mitkä sieltä tulevat, noudate- taan ja yhtiön hallitus toteuttaa. Toteatte, että jos on vähemmistöomistus, silloin hallituk- sen vaatimuksia ei toteuteta ehdoitta vaan jokainen yhtiön hallitus ottaa toivomuksen huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

mioon, ei siis välttämättä toteuta. Miksi olette luopumassa tästä vallasta niin keskeisessä huoltovarmuusyhtiössä kuin Neste Oyj:ssä?

15.25 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä vasemmistoliiton ja vihreiden aika voimakas kritiikki ja SDP:n hiukan, sanoisiko, tekopyhäkin huoli valtionomistuksen myynnistä eivät oikeastaan ole kovin uskottavia. Kaikki nämä edellä mainitut puolueet ovat kuitenkin vastuussa Fortumin sähköverkon myynnistä, joka toimii (Paavo Arhinmäen välihuuto) äärimmäisen karuna esimerkkinä siitä, mitä ei olisi pitänyt kuitenkaan tehdä.

Nyt strategisesti tärkeissä yhtiöissä — muun muassa Finnair, Posti, Gasum, Fingrid — valtio säilyttää enemmistön. Ja mitä Nesteeseen tulee, kun tässä edustaja Rinne otti sen esille nimenomaan huoltovarmuuskysymyksenä, niin se huoltovarmuus minun käsitykseni mukaan ei ole millään tavalla ongelmallinen tämän Nesteen omistuksessa, koska sellaisessa tilanteessa, kun Nestettä tarvitaan huoltovarmuuskysymyksissä, Nesteen varannot ovat kuitenkin käytettävissä, oli se omistus sitten 30 prosenttia tai yli 50 prosenttia. Tämä tiedoksi edustaja Rinteelle.

Mutta, arvoisa pääministeri, digitaalisuus on kuitenkin se iso asia, joka on mukana valtion kaikissa kärkihankkeissa, muun muassa sotessa ja liikenteessä ja näinpäin pois, ettei tulisi toista Carunaa — ja nyt kun on myöskin liikenneministeri paikalla, niin hänkin voi vastata. Onko mietitty, kuinka rakennetaan, ja erityisesti, mikä on tämän rakentamisen lopputulos kuituverkon osalta? Miten hallitus aikoo tätä linjata niin, ettei tule tämmöistä yksityistä monopolia kuituverkon osalta?

15.27 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Populistinen muunnellun totuuden puhuminen ei mielestäni kuulu ministeriaitioon. Sen vuoksi haluan ministeri Soinilta kysyä: ettekö todella muista, että se käytäntö, että valtion enemmistöomisteiset yhtiöt raportoivat verojaljestään, pantiin täytäntöön nimenomaan vihreiden ministereiden Pekka Haaviston ja Heidi Hautalan kaudella, viime hallituskaudella? Tämän jälkeen, kun vihreät olivat lähteneet viime kaudella hallituksesta, istuva hallitus viime kaudella teki ohjeistuksen siitä, miten raportointi tehdään, ja tämä raportointi jäi valitettavasti hyvin puutteelliseksi. Tämän raportoinnin korjaamista, täydentämistä me vihreät olemme vaatineet sekä viime kaudella että nyt tällä kaudella.

Pääministeri Sipilä, lupasitte, että hallitus terävöittää toimintaansa siinä, että valtioomisteisten yhtiöiden raportointia saataisiin paremmaksi, mutta aiotteko todella toimia niin, että luovutaan tästä olennaisuusperiaatteesta, joka nykyisin ikään kuin estää sen, että eri yhtiöiden tiedot olisivat vertailukelpoisia? Aiotteko vaatia täsmällistä, seikkaperäistä maakohtaista raportointia, joka mahdollistaisi sen, minkä meille lupasitte, eli sen, että yhtiöt maksavat veronsa siihen maahan, jossa ne toimivat, ja että verojalanjälkeä todellakin pystytään seuraamaan nykyistä paremmin?

15.28 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin vielä puuttunut tähän SDP:n esitykseen vientiyhtiöistä eräänlaisena mallina. Me olemme esimerkiksi talousvaliokunnan puolella ja myöskin hallituksen puolella miettineet pienten yritysten viennin lisäämistä, mutta yksi mallihan on ollut selkeästi se, että olisi myöskin pienempien yritysten viennin takauksia. Nythän ne ovat vain suuremmille yrityksille. Minun mielestäni, esimerkiksi kun valtionyhtiöiden osalta tai muualta tulee varoja, pitäisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

suunnata kenties tämäntyylisiin hankkeisiin, jolloin tuetaan pienten yritysten vientitakauksia. Siinä ei tarvita erillistä yhtiötä. Mitä mieltä arvoisa pääministeri on tämäntyylisestä ratkaisusta?

15.29 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on pakko tyydytyksellä todeta, että kasvuyrityksiin koetetaan satsata ja sitä kautta hakea varoja siihen, että meillä voi kasvaa syntyä. Mutta helmikuussa esitin pääministerille vaihtoehtoon, että me voisimme todellakin laittaa taseen töihin. Meillä on Senaatti-kiinteistöissä 4,4 miljardin omaisuusmassa, jota hyödyntämällä niin, että se toimisi lainan takuina, voisimme saada todellakin ison potin rahaa: me voisimme Tekesin nykyisen toiminnan jatkeeksi ja siihen välikuiluun, missä on Teollisuussijoitus rahoittamassa, saada elementin, joka voisi ottaa myös riskiä niin, että Tekesin hyväksymän raportin perusteella voitaisiin myöntää riskirahoitusta. Minä haluan painottaa sitä, että koska tämä on liikelaitos, niin tässä nyt, jos hallitus pelkää tätä valtionvelan ottoa, on pakko todeta, että tämän kautta lainoitettu ja mahdollinen kasvurahoitus ei olisi julkisen talouden velassa eikä EU:n perusteella katsottaisi Suomen valtionvelaksi.

Minä rohkaisen käyttämään tällaisia elementtejä, jotka eivät lisää valtionvelkaa mutta antavat mahdollisuuksia kasvuyritysten rahastointiin ja kasvattamiseen. Se olisi järkevää politiikkaa siinä mielessä, että jos me saamme vipuvarsia mitenkään siihen, että Tekesin kautta hyvät hedelmät voivat tulla teollisiksi toiminnoiksi, (Puhemies koputtaa) kyllä sitä meidän pitää tukea. Siinä mielessä olen hallituksen kanssa samoilla linjoilla, että kasvuun pitää satsata. Mutta nyt valtion toimet ovat väärä, kun myydään kannattavaa liiketoimintaa ja sillä pyritään rahoittamaan kasvuyrityksiä. Se on niin kuin (Puhemies koputtaa) edustaja Lehti täällä sanoi: nollakorolla saatava laina on parempi kuin tuottavan yhtiön myynti.

15.31 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan koko talven ja kevään aikana oppositio on valtavia syytöksiä esittänyt siitä, että hallitus on yksityistämässä Suomea, panemassa sitä myyntikuntoon. Olen ihmetelty, mistä se johtuu. Nyt sen oivalsin. Se johtuu siitä, että aina, kun te olette tulleet hallitukseen, silloin on todella myyty. (Naurua) Tässä sain hyvän tilaston siitä, että viimeisen 25 vuoden aikana SDP:n aikana on myyty yli 15 miljardin edestä, vihreiden aikana lähes 15 miljardin edestä, vasemmistoliiton hallitusaikana lähes 13 miljardin edestä. Teilläkin, vasemmistoliitolla, on ollut yli miljardi vuodessa se vauhti aina, kun olette olleet hallituksessa. (Välihuutoja) Keskustan, joka on ollut päähallituspuolueena yli puolet tästä ajasta, aikana on myyty näemmä noin 7 miljardin edestä. Että kyllä tällä historian todistustaakalla pitää olla joku vaikutus myös siihen, miten ennakoidaan tulevaisuutta.

On myös erittäin arvokasta, että tämä pääministerin ilmoitus ja koko omistajaohjausjärjestelmä on tuotu. Tällä hälvennetään niitä pelkoja, joita kansalaisten keskuudessa on yksityistämistä ja yhtiötoimintaa kohtaan. Tässä selvästi nyt linjataan se, että siltä osin kuin valtion omaisuutta jatkossa myydään, se ensisijaisesti käytetään uuden kehittämiseen. Aikaisemmin myös minun hallitusteni, varsinkin ykköshallitukseni, aikana myyntitulot käytettiin velan lyhentämiseen. Myöhemmin niitä, varsinkin viime vaalikaudella, käytettiin vain kulutusmenojen rahoittamiseen joitakin pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Lopuksi tästä Postin pilkkomisesta, jolla moni teistä on pelotellut. Kyllä minä muistan ne päätöksentekoaajat Lipposen ykköshallituksen aikana. Missä on Postipankki, joka pil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

kottiin Postista? Missä on teleyhtiö Sonera? Se pilkkottiin Postista. Molemmat päätyivät pörssiomistukseen. (Välihuuto) En minä arvostele näitä päätöksiä, mutta totean, että (Puhemies koputtaa) on tehty isoja ratkaisuja aikaisemminkin. Niitä tehdään ajassa, eivätkä ne aina ole epäonnistuneet. Postipankki... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylitytyä.]

15.33 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei SDP sinällään vastusta omaisuuden myyntiä silloin, kun se tapahtuu järkevään tarpeeseen tai se uudistaa omistusta, tuottaa uusia asioita. (Välihuutoja oikealta) Jos miettii tätä Paavo Lipposen kakkoshallitusta, niin minä luen tässä vuodelta 1999 hallitusohjelman kirjauksen, jossa todetaan, että valtion omaisuuden myynnistä saatavat tulot ohjataan ensisijaisesti valtionvelan lyhentämiseen — silloin korot huitelivat siellä 6—7 prosentin efektiivisissä koroissa — tutkimukseen ja tuotekehitystyöhön saavutetun menotaseen turvaamiseen sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintaedellytysten vahvistamiseen. Lipposen kakkoshallituksen aikana vahvistui Teollisuussijoituksen asema 50 prosenttia. SDP:n tavoitteena on se, että omaisuutta käytetään uuden luomiseen ja vahvistamiseen ja uuden tulevaisuuden rakentamiseen. Minä uskon, että tämä tahtotila on ihan yhteinen tässä koko salissa.

15.34 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämä edustaja Myllykosken ehdotus Tekesin rahoittamisesta: tarkoitus varmasti oli vilpittön, mutta kyllä valitettavasti keino on kovin kreikkalainen, jos lähtisimme siitä, että velkaantumisen veronmaksajien vastuulle on ok, kunhan se kiertää EU:n velvoitteet. Valtiollahan ei ole vaikeuksia saada lainarahaa, ei myöskään silloin, kun haluamme lisätä Tekesin rahoitusta, joka sinänsä olisi tarpeenkin, ja ei ole tarvetta kierrättää sitä panttaamalla Senaatin varoja. Että tässä tavallaan tiettyä logiikkaa olisi syytä noudattaa.

Arhimmäki puhui täällä siitä, että meillä pitää olla kansallisomaisuutta. Olen samaa mieltä, mutta tällä hetkellä meillä on mielestäni turhan paljon sattumanvaraista valtion omaisuutta, ja siitä nyt tässäkin esityksessä, mitä tänään täällä käsitellään, on kysymys. Meillä on syntynyt historiallisesti, aivan oikeista syistä, usein neitseelliseen markkinaan valtion panostuksin yhtiöitä, jotka nyt toimivat pääsääntöisesti kilpaillussa markkinassa, joihin liittyy kenties strateginen intressi. Kun täällä Rinne kysyi, miksi Nesteestä voidaan luopua 34 prosenttiin ja jostain muusta yhtiöstä ei, niin kannattaa lukea näitä strategisen intressin määritelmiä: Jos tarkoitus on huoltovarmuuden kannalta turvata öljynjalostus ja jakelukapasiteetti kaikissa oloissa, siihen riittää hyvin määrävähemmistö ja meidän lainsäädäntövalta. Jos kyse olisi luonnollisesta monopolista, niin silloin, olen itse sitä mieltä, se kannattaa pitää julkisessa enemmistöomistuksessa, ja siihen suuntaanhan nyt tässä esityksessä nimenomaan mennään. Näitä määritelmiä sinänsä voisi minusta edelleenkin kirjata siitä, miten ne nytkään kirjataan.

Alanko-Kahiluoto kertoi veroraportoinnin vaatimuksista. Olen samaa mieltä siitä, ja myös hallituksen esitys lähtee siitä, että voidaan näyttää suuntaa silloin, kun markkina on johonkin suuntaan menossa. Kuitenkin olisin aika tarkka siinä, ettei pysyviä kustannuseroja luoda valtion enemmistöomistamien pörssiyhtiöiden ja puhtaasti markkinoilla omistettujen välille. Muuten lisäätte vain painetta siihen, että paremmin pärjäävät ne, jotka eivät ole veronmaksajien omistamia. Lopulta tärkeintä on se, ymmärretäänkö kirkkaasti, missä tilanteissa se valtion omistus uusissa yhtiöissä (Puhemies koputtaa) olisi tarpeen ja mihin muihin paikkoihin kertaluontoisia panostuksia voitaisiin tehdä. Ja tästä vielä pääministeriä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

pyytäisin kirkastamaan sen, osaatteko kertoa, missä tilanteissa valtionomistus uusissa yhtiöissä voisi olla... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pyytäisin tilaa edustaja Henrikssonille. Hänellä on puheenvuoro.

15.37 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Väsentligt i den här ägarstyrningsdebatten är just det vad som är tanken: Vart vill vi nå? Är det så att man snabbt vill få finansiering för spetsprojektet är det en sak, men vill man ha en långsiktig strategi som är hållbar är det en annan sak. Jag tror att regeringen nu eftersträvar lite både och, det verkar som så, och kanske inte alldeles illa det heller, men det ska sägas klart ut.

Arvoisa puhemies! Nyt hallitus myös ehdottaa eduskunnalle strategisen intressin toteuttamiseksi uutta omistusrajaa, eli uusi alaraja olisi 33,4 prosenttia. Silloinhan valtiolla ei olisi enää enemmistöä tässä yhtiössä. Ja, pääministeri, haluaisin vielä kuulla, millä te perustette tämän rajan laskemista. Millä tavalla maailma on muuttunut niin, että pienempi osuus nyt riittää takaamaan valtion intressit? Tämä olisi hyvä saada selväksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelun tässä vaiheessa vielä puheenvuorot edustajille Kääriäinen ja Ihalainen, ja sen jälkeen täällä on pyydettyjä ministeripuheenvuoroja kolme. Raivataan tilaa heille, lyhyille puheenvuoroille — nyt tuli neljäs.

15.38 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän keskustelun leimallinen piirre kyllä tähän mennessä sittenkin on ollut aikamoinen yksituumaisuus siitä, että hallituksen omistajaohjauspaperi, periaatepäätös, on vähintäänkin oikeasuuntainen ja sisällöltäänkin kohtuullisen hyvä. Tässä on hyvää arkkitehtuuria. Tämä on selvästikin tammoinen maltillisen uudistamisen linjaus yhteiskuntavastuun hengessä. Pidän hyvänä myös sitä, että sittenkään täällä ei ole sorruttu ainakaan liialliseen menneen politiikan ruotimiseen. Sehän on herkkua tietysti ruotia mennyttä politiikkaa, koska se on täynnä virheitä, joita kaikki olemme tehneet, mutta niitten ruotiminen toisten syyttelyn hengessä ei kyllä auta yhtään mitään. Oppia kyllä täytyy ottaa, se on kyllä ihan totta.

Valtionomistajuushan varsinkin tässä tilanteessa voi olla melko jämerä vipu siihen talouskäänteen aikaansaamiseen taikka sen vauhdittamiseenkin. Siinä mielessä tällä kehitysyhtiöllä — se ajatus on tässä paperissa ihan olennainen — on paljon tehtävää, ja siihen näytti myös kysymyksiä liittyvän kaikkein eniten. Työpaikkoja ja työtä tämä maa tarvitsee, parempaa työllisyyttä. Siinä kehitysyhtiöllä voi olla isoakin roolia. Uuden luominen on kaiken a ja o.

Toinen asia, minkä haluan tässä huomauttaa, on tämä yhteiskuntavastuujatituksen korostunut asema, mikä liittyy kaikilla tavoilla veroihin, henkilöstöpolitiikkaan tai ylipäänsä monenlaiseen kohtuuden viestiin omistajille, yrittäjille ja vähän kaikille. Yhteiskuntavastuusta nimittäin on kaikkien kovimpia pulia tällä hetkellä Suomessa. Valtionomistajuus voi kyllä osoittaa myös tässä suhteessa oivaa uutta tietä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

15.40 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kääriäinen, niin kuin tähänkin saakka, piti erittäin tärkeän ja jyvän puheenvuoron monista näkökohdista.

Edustaja Vanhaselle sanon, että kaikki hallitukset, myös hänen hallituksensa, ovat myyneet valtion omaisuutta. Kysymyksestä, mihin niitä käytetään, on varmaan erilaisia käsityksiä.

Tämä strategisen intressin tiputtaminen 33,4:ään — kyllä se meitä huolestuttaa. Sen pitää olla tosi kovan päätöksen takana, että lähdetään Nestettä pudottamaan sinne, tässä epävarmassa maailmassa, kun Nesteen merkitys saattaa olla tulevaisuudessa jopa merkittävämpi kuin Fortumin, ajatellen tulevaisuuden ongelmia.

Sitten hallituksen omassa ohjelmassa sanotaan, että kehitetään jalustayhteiskuntaa, jalustataloutta, eikö niin? Tämä meidän esityksemme on konkreettinen toimenpide-ehdotus uuden jalustayhtiön perustamisesta (Juha Sipilä: Alustayhtiön!) — alustayhtiön perustamisesta — ja sen vuoksi me haluamme tätä seikkaa nyt painottaa. Tällaisia uusia alueita on varmaan, joissa pitää omaisuutta kehittää, uusia yhtiöitä perustaa. On älykkäitten sähköverkkojen kehittäminen, arktisen osaamisen hyödyntäminen, digitaalisen infrastruktuurin kehittäminen, alustatalous ja sote-ict-instrumenttien rakentaminen. Kuulostaako tutulta? Nämä löytyvät meidän ohjelmastamme, ja se on sitä uutta luovaa uutta omistajuutta. (Välihuuto)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt minuutin mittaiset puheenvuorot ministereille siinä järjestyksessä kuin heidän nimensä täällä ääneen lausuttiin edellisen debatin jälkeen. Elikkä ensimmäisenä ministeri Berner, sitten ministeri Soini, sitten ministeri Lindström, ja pääministerille bonuspuhujana sitten 2 minuuttia — näille kolmelle ensimmäiselle minuutti. (Välihuutoja)

15.42 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastan edustaja Turusen kysymykseen kuituverkon osalta. On selvää, että digitalisaatio vaikuttaa kaikkiin meidän muutoksiin ja mahdollistaa meille suuren murroksen. On ehkä hyvä myöskin tiedostaa, että tämä kaikki on aikanaan mahdollistunut siitä, että Posti ja Tele erotettiin toisistaan. Syntyi telemarkkina, joka mahdollisti mobiiliosaamisen, minkä kautta sitten on syntynyt oikeastaan digitalisaatio, ja tämä kuitenkin nosti Suomen lamasta myöskin silloin 90-luvulla.

Taajuuspolitiikalla ollaan saatu lähes kattavat yhteydet langattomasti, mutta meidän valokuituyhteydet eivät ole ihan toivotulla tasolla. Tähän meillä on työn alla kolme toimenpidettä. Ensinnäkin haemme yhteistyössä teleoperaattoreiden kanssa laajakaistainvestointiohjelmia, josta pystymme tiedottamaan 31.5. mennessä. Lupaprosesseja näitä investointeja varten pyritään selkeästi keventämään — siitäkin saadaan parempi ohjelma tämän toukokuun aikana. Ja heinäkuussa tulee voimaan laki, joka mahdollistaa energia-, liikenne- ja viestintäverkkojen yhteisrakentamisen, jolla vauhditetaan myöskin investointeja.

15.43 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinkin kiitokset edustaja Ihalaiselle, joka kauniilla tavalla tuo työväen aatelin parhaat arvot tähän keskusteluun. Se on erittäin arvostettavaa. Myös puheenjohtaja Rinteellä oli hyviä puheenvuoroja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Sitten vihreät kysyivät siinä, onko totuus päässyt unohtumaan. Ei tietenkään ole. Teidän olisi kannattanut jäädä hallitukseen valvomaan näitä asioita eikä lähteä hallituksesta, varsinkaan ydinvoiman takia, joka meni kuitenkin läpi, vaikka te sieltä lähditte. Kannattaa pysyä hallituksessa. (Outi Alanko-Kahiluodon välihuuto) Siellä vaikutetaan, (Välihuutoja) hallituksessa vaikutetaan. Arvoisa herra puhemies, hallituksessa vaikutetaan, kannattaa pysyä siellä.

Sitten edustaja Turunen persoonallisella tavallaan ilmoitti vasemmistoliitolle sen, että mieli oli altis, mutta voima ei riittänyt. Ette pystyneet estämään. Olitte hallituksessa, mutta ette pystyneet estämään.

15.44 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on muutamaan, tai itse asiassa aika moneenkin, otteeseen mainittu tämä huoltovarmuus, ja se kun on tuolla TEMin alla, tämä Huoltovarmuuskeskus, niin ehkä muutama sana siitä — siitä tässä oli jo puhekin.

Totta kai hallitusta kiinnostaa strateginen omistus ja intressi. Käsittääkseni tänä keväänä täällä on ollut hallituksen esitys 55, joka liittyy huoltovarmuuden turvaamiseen eli tuontipolttoaineiden velvoitevarastointiin, jossa siis täytetään tämä direktiiviminimi 90 päivää tuontipolttoainetta. En nyt olisi kamalan huolissani — ei se tarkoita, että yliolkaisesti suhtauduttaisiin tähän asiaan, mutta en olisi kauhean huolissani tästä puolesta. Huoltovarmuuskeskus seuraa jatkuvasti tilannetta, ja heillä on tämmöistä jatkuvuuden hallintaa työn alla, eli tunnistetaan riskejä, häiriöitä tai riippuvuuksia. Tämmöisiä keskusteluja tietenkin käydään Huoltovarmuuskeskuksen ihmisten kanssa. Kyllä minä uskon, että tämä puoli hoituu huolimatta tästä muutoksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Sipilä, 2 minuuttia.

15.45 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Rinne, tähän parlamentaariseen neuvottelukuntaan, tulee oikeastaan neljä semmoista tehtävää: yhtiöomistuksen toimintapolitiikka, sitten omistajaohjauksen toimintaperiaatteet, eduskuntarajat ja neljäntenä sitten ihan toimiminen keskustelukumppanina omistajaohjausministerin ja omistajaohjausyksikön välillä. Esimerkiksi jos tulee jatkossa eduskuntarajakysymyksiä tai yhtiöitä koskevia kysymyksiä, niin tietää, ketkä ovat ne henkilöt, joitten kanssa keskustelua käydään.

Miksi luovutaan Nesteestä? Ministeri Lindström oikeastaan vastasikin tähän jo, eli huollollisen harkinnan jälkeen päädyttiin siihen, että polttonesteitä koskeva huoltovarmuus voidaan toteuttaa lainsäädännön vaatimuksin, sopimuksin sekä sitten tämän kolmannoksen omistuksen turvin.

Edustaja Alanko-Kahiluoto, nämä vaatimukset yrityksille ovat tässä periaatepäätöksen sivuilla 31—32. Siellä on paljon vaatimuksia, juuri niitä teidän mainitsemianne.

Sitten edustaja Jaskarin kysymys. Olen samaa mieltä, eli en näe tämän vientiyhtiön perustamista valtion roolina vaan pikemminkin näen sen roolin täällä alustataloudessa, jossa on mahdollistajan rooli: synnyttää sitten uutta yksityistäkin yritystoimintaa.

Edustaja Myllykoski, en näe ongelmana vakuuksia esimerkiksi tässä Tekesin rahoittamisessa. Meillä on pikemminkin vähän ongelmana se, että valtion taseessa on aika iso riski vastuilla, noin 40 miljardia muistaakseni. Mutta lupaan tältä istumalta sen, että myöskin tuo Senaatin osuus selvitetään, se, miten sen osalta tase saadaan paremmin käyttöön.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Edustaja Mykkänen, olen esimerkkinä maininnut tämän sote-palveluväylän, siihen liittyvän tiedon.

Omistajaraja, edustaja Henriksson: Miten voidaan turvata? Sillä voidaan estää yhtiöjärjestyksen muutos, suunnatut osakeannit, (Puhemies koputtaa) sulautumiset, jakautumiset, ja usein kolmanneksen omistus riittää myöskin käytännössä pörssi-yhtiöissä määräysvallan käyttämiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt siirrymme taas edustajien 2 minuutin puheenvuoroihin.

15.48 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun Suomen valtionyhtiöiden arvo suhteessa bruttokansantuotteeseen on Euroopan suurin, niin on aivan selvä, että valtiolla täytyy olla selkeä omistajapolitiikka ja yhteiskunnan muuttuessa myös omistajapolitiikan pitää voida elää ajassa. Tietysti on tiettyjä fundamentteja, joista ei missään olosuhteissa voida lipsua, mutta laiska ja passiivinen omistaminen pitää saada aktiivisemmaksi tällaisessa tilanteessa.

Mutta kysyisin näihin kehitysyhtiöihin liittyen, tämä on perusteltu kysymys: miten turvataan läpinäkyvyys kaikissa olosuhteissa?

15.49 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtio-omisteisilla yhtiöillä on myös tärkeä yhteiskunnallinen tehtävä. Esimerkiksi Valtionrautatiet mahdollistaa liikkumisen koko maassa, tai ainakin ennen vanhaan mahdollisti. Vuonna 2015 valtio-omisteinen VR maksoi osinkoja valtiolle 100 miljoonaa euroa. Omaisuuden voi myydä vain kerran. Kannattaako lypsävää lehmää päästää nyt käsistä?

Arvoisa pääministeri, sanoitte tuossa esittelypuheessanne: "Verotuksen minimointi esimerkiksi veroparatiiseja käyttäen ei ole hyväksyttävää." Ja ulkoministeri Soini täällä säesti omassa puheessaan tätä samaa hyvää asiaa. Onko teillä joitakin konkreettisia lainsäädännöllisiä keinoja sen suhteen, ettei veroparatiiseja tulevaisuudessa käytetä näissä yhtiöissä, vaiko pelkästään näitä vaatimuksia? Onko tämä sitten kuitenkin lopulta pelkkä ilmaan heitetty toive? (Ben Zyskowicz: Ei todellakaan!)

15.50 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä valtionomistamisen linjaukset ovat aivan loistavat, joita tänään on tuotu esille. Kuten on huomattu, niin ainakin SDP:n linjastakin on löytynyt asialle jo monta isää. Ainakin edustajat Ihala ja Rinne ovat tämän hyvin allekirjoittaneet, ainakin omilta osiltaan.

Tässä on varsinkin tämä kehitysyhtiö erittäin mielenkiintoinen, millä tavalla kehitysyhtiössä saadaan sinne lisää asiantuntijuutta ja millä tavalla me saamme sinne myös lisää ulkopuolista rahoitusta, että näitä yhtiöitä voidaan kehittää. Varsin mielenkiintoinen asia on tämä niin sanottujen spin-offien nostaminen ylös ja niitten voimistaminen, uusien työpaikkojen aikaansaaminen. Tämä avoimuus tulee tämän neuvottelukunnan kautta. Toivottavasti meillä tässä eduskunnassakin tämä keskustelu paranee sitä kautta, kun meillä on enemmän ymmärrystä, enemmän asiantuntijuutta sitten niin valiokunnissa kuin myös täällä eduskunnan salissakin käydä tätä keskustelua. Yhteiskuntavastuullisuus on erittäin merkittävä asia. Tuo demareitten huoli siitä viennistä on ihan oleellinen ja siitä, millä tavalla se tehdään, mutta se ei ole varmaan tämän kehitysyhtiön tehtävä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Olimme valiokuntareissulla tuolla Meksikossakin ja pohdimme, millä tavalla suomalaiset yritykset voivat pitää kiinni esimerkiksi niinkin isosta työstä kuin Meksikon televerkon uudistamisesta. Meillä on siellä hyvässä vaiheessa oleva oma Nokia-verkkoyhtiö, joka ottaa kiinni siitä, mutta millä me saamme sitten riittävästi sinne alle niitä muita kotimaisia ja muita tähän konsortioon? (Vasemmalta: Juuri tästä on kysymys!) On tietenkin tärkeää, millä tämä yhteisöllisyys saadaan näitten yritysten välille. Tässä Team Finland on tehnyt hyvää työtä, mutta sitä tulisi mielestäni (Puhemies koputtaa) vielä edelleen vahvistaa.

Noihin Arhinmäen ja vasemmistoliiton puheisiin. Oikeastaan, kun näistä puheista ottaa pois tämän epäilyksen ja pelottelun, eihän sinne jää jäljelle kuin huulten liike.

15.52 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtionomistajan pitää olla aktiivinen ja vastuullinen. On hyvä, että hallitus tällaisella palkitsemispuolella jatkaa sitä polkua, jonka edellinen hallitus viitoitti. (Ben Zyskowicz: Ja sitä edellinen!) Edellisen hallituksen aikanahan laitettiin, silloisen porvarihallituksen jäljiltä, tämä yhtiöiden palkitseminen kuriin, kerta kaikkiaan, jopa niin, että viime keväänä silloinen omistajaohjausministeri Sirpa Paatero marssi Fortumin ja Nesteen yhtiökokouksiin ja piti huolta, että siellä ei hallituksen palkkioita koroteta. (Ben Zyskowicin välihuuto)

Mutta sitten valtion pitää olla myös aktiivinen. Kun kuuntelin täällä hallituspuolueiden kommentteja, tähän historiaan katsoen, niin tuntuu, että sieltä haetaan argumentaatiota siitä, että jos sinulla on 50 hehtaarin maatila ja myyt 5 hehtaaria, jotta saat ostettua traktorin, niin se antaa syyn myydä loputkin. Eihän se näin ole. Joka kerta pitää katsoa yhtiökohtaisesti. Suomi on pieni maa, Euroopasta katsoen saari, me tarvitsemme yhteydet maailmalle, me tarvitsemme turvatun energiansaannin, ja kyllä me tarvitsemme myös polttoainetta, jotta me pidämme meidän huoltovarmuudestamme kiinni.

On hyvä, että olette päätyneet siihen, että nämä lentoyhtiöt ja toisaalta sähköyhtiö Fortum ovat niin tärkeitä, että valtion pitää käyttää niissä selkeää isännän ääntä, mutta tämän Nesteen osalta herää kyllä kysymys, kuka sen jälkeen selvästi käyttää isännän ääntä. Tämä on meille strateginen kysymys, ei ainoastaan huoltovarmuudella tai lailla määriteltävä kysymys. Kyllä nähdäksemme valtion pitää käyttää omistajan ääntä.

Ja kun sanoitte, että tämä vähemmistöomistus, 33 prosenttia, mahdollistaa sen, että esimerkiksi yritysjärjestelyt ja yhtiöjärjestyksen muutokset voidaan torjua, niin kyllä tämä sen mahdollistaa, mutta ei olisi esimerkiksi mahdollistanut viime keväänä sitä, että omistajaohjausministeri marssi yhtiökokoukseen ja kertoi, miten tehdään. Tai jos Nesteen jalostamoilla tapahtuu, niin ei ole mahdollista vaihtaa hallitusta ohi muun enemmistön. Tässä on se iso ero. (Puhemies koputtaa) Mielestämme Nesteessä on pidettävä valtion veronmaksajien isännän ääntä.

15.54 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni edustaja on kysynyt juuri sen perään, millä tavalla tuo 33 prosentin omistusosuus riittää takaamaan omistusunintressit. Itse ainakin muistan tapauksen, että Espoossa aikoinaan, kun Espoon Sähköä lähdettiin viemään pörssiin jo ammoisia vuosia sitten — en itse ollut silloin valtuutettu, mutta joka tapauksessa — espoolaiset päättäjät lopulta turhautuivat siihen, että kun oli enää 33 prosenttia jäljellä omistusta, niin sillä ei ollutkaan enää mitään merkitystä ja vaikutusta asioihin, ja lopustakin sitten haluttiin eroon. Haluaisin kuulla täsmennystä siihen, miten strateginen intressi turvataan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Toiseksi kysyisin tästä parlamentaarisesta neuvottelukunnasta: neuvottelukunnathan ovat kohtuullisen vallattomia, niin kuin tiedetään, ja moni neuvottelukunta on sellainen, että ikään kuin jälkikäteen annetaan informaatiota, joten millä tavalla on ajateltu tämän parlamentaarisen neuvottelukunnan rooli? Siis totta kai kannatamme sitä, ovathan kaikki parlamentaariset elimet lähtökohtaisesti hyviä asioita, mutten vain tiedä, onko se riittävä takaamaan tätä parlamentarismia omistajaohjauksessa.

15.56 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä pitkähkön keskustelun aikana ja useiden ministereiden kommenttien myötä on varmasti käynyt ilmi, että tämä uudistus on kauttaaltaan hyvin perusteltu.

Ensinnäkin on tämä rakenne, jossa tähdätään siis nimenomaan siihen, että valtiolle tulee johdonmukainen ja vastuullinen tapa hallinnoida yhtiöitään ja että luovutaan tällaisesta rahastusmentaliteetista, johon jossain menneisyydessä on sorruttu. En nyt ota kantaa näihin yksityiskohtaisiin kinasteluihin siitä, minkä yrityksen myynti oli milloinkin oikein tai väärin, koska se ei kosketa omaa ryhmääni, mutta yleisellä tasolla totean, että olemme hyvin tyytyväisiä tähän periaatteeseen, jonka juuri mainitsin: rahastus lakkaa, eikä enää missään nimessä sorruta tällaiseen ikään kuin aatteelliseen tai yltyömieliseen yksityistämiseen, johon jostain syystä nimenomaan vasemmistohallitusten aikana ollaan oltu taipuvaisia.

Toinen, mihin olemme erittäin tyytyväisiä, on tietenkin tämä yhteiskuntavastuun ja arvojohtamisen erittäin vahva osa tässä uudistuksessa. On merkittävää, että bonuksia lasketaan — merkittävä esimerkki tällaisena ajankohtana, että johto, sileäkätiset osallistuvat. On merkittävää, että irtisanomiskorvauksia lasketaan, jopa puolitetaan. Nämä ovat erittäin selkeitä merkkejä siitä, mikä on ajan hengen mukaista politiikkaa ja millaista esimerkkiä hallitus haluaa omistuksillaan näyttää.

Lopuksi voisin todeta, että kaiken sen puheen jälkeen, mitä hallitusta on kritisoitu esimerkiksi siitä, ettemme muka välittäisi veronkierrosta, erittäin tervetullut esimerkki on tämä aggressiivisen veronkierron selkeä kieltäminen ja verojalanjäljen julkistaminen. Tämä uudistus suorastaan huutaa aikaisempaa puutetta. On hyvin mielenkiintoista havaita, että vasta tämä perusporvarihallituspohja todella teki (Puhemies koputtaa) tämän uudistuksen.

15.58 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että tässä salissa on kuitenkin saavutettu varsin laaja yksimielisyys tästä omistajapolitiikasta. Tulkitsen niin, että sosialidemokraatitkin pääosin tämän hyväksyvät, vaikka siellä ikään kuin muodon vuoksi vähän kritiikkiä yritetäänkin antaa. Vihervasemmisto on sitten oma tarinansa, joka on tässä kuultu.

Se, mikä on Kekkosen aikana ollut järkevää ja strategista omistamista, ei ole enää tänä päivänä sitä. Sen takia on itsestäänselvää, että omistajapolitiikkaa pitää päivittää. Ja edelleen on niitä strategisia omistuksia, joissa valtion pitää olla aktiivisesti mukana, ja on myös sellaisia yhtiöitä, joissa valtion kannattaa omistustaan lisätä, ja niin tässä tehdäänkin Fingridin ja Gasumin osalta. Sitten on niitä yrityksiä, joissa me voimme pienentää omistusta, mutta säilyttämme silti enemmistöomistuksen, ja sitten on niitä yrityksiä, joissa tämä 33,4 prosenttia riittää strategiseksi omistukseksi. Luulen niin, että pörssimaailmassa, jossa osakkeenomistus on varsin jakautunutta, 33,4 prosentin osuus on kyllä aika merkittävä omistajaosuus yhtiöstä. Sitten tietysti, kun myynnin aika tulee, nythän annetaan myyntivaltuus, ja kun se myyntipäätös sitten tehdään, niin siihen luonnollisesti vaikuttaa se, mikä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

saatava hinta ja miten se raha aiotaan sijoittaa eteenpäin niin, että siitä tulee uutta kasvua ja sitä kautta Suomen taloutta ja työllisyyskehitystä tukevaa toimintaa.

Haluaisin myös ottaa esille tämän irtisanomiskorvausten puolittamisen. Näen myös niin, aivan kuten edustaja Terho äsken sanoi, että se on ajan hengen mukaista. Yrjö Kopra, jota näissä asioissa kovasti arvostan, käytti tässä mielestäni merkittävän puheenvuoron, että tätä samaa tehdään tällä hetkellä myös yksityisesti omistetuissa yrityksissä. Tämä on sen linjan mukainen ja osaltaan osoittaa tämän hallituksen yhteiskuntavastuuta.

16.00 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Soini käynnisti aika värikkäällä puheenvuorollaan tällaisen historiallisen katsauskeskustelun. Kyllähän minäkin tietysti historiasta jotain muistan, ja kun kuuntelin hänen puheenvuoroansa, niin tuli mieleen, että kyllä pitkälle on kehittynyt tämä perussuomalaisen linja siitä ajasta, kun Soinin edeltäjä Pekka Vennamo nimitti itsensä Posti- ja telelaitoksen pääjohtajaksi. Sekä käsitteletyylillä että suhtautuminen asioihin tuntuivat aika toiselta.

Mutta yhdyn edustaja Kääriäisen isoon ajatukseen, että tämä historia nyt ei ehkä ole se, minkä takia täällä ollaan, eikä historia ole se, miksi meitä on tänne valittu, vaan meidät on valittu tekemään päätöksiä valtionyhtiöiden tulevaisuudesta ja sitten konkreettisesti sekä ohjaamaan periaatteita että päättämään yhtiöistä. Ja kun kuuntelin nämä alkupuheenvuorot, niin jotenkin tuli mieleen, että kyllähän tässä olisi mahdollisuus tällaiseen Sipilän — Ihalaisen linjaan. Että jos pääministeri Sipilän hyvät periaatteet — valtion omaisuuden monipuolinen käyttäminen, yhteiskuntavastuu ja myös parlamentaarinen osallistaminen — otetaan mukaan ja sitten, rohkenisin toivoa, edustaja Ihalaisen listasta otettaisiin se ajatus, että Nesteen ja Postin osalta pysyttäisiin nykyisessä tilanteessa ja pidettäisiin ne vahvasti valtionyhtiöinä, niin uskon, että sitä kautta sekä työllisyys että palvelut tässä maassa olisivat paremmassa hoidossa.

16.01 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tässä hallituksen omistajaohjauslinjassa on selkeä ajattelutavan muutos, että enää ei myydä valtion omaisuutta vain rahavirtojen takia ja budjetin täytteeksi vaan nyt halutaan luoda myös uutta. On siis mahdollista, että tähän maahan syntyy myös uusia valtionyhtiöitä, ja sellainenhan itse asiassa tämä tuleva kehitysyhtiökin on, se on kokonaan uusi valtionyhtiö. (Krista Kiuru: Kannattaa lukea se Heliövaaran artikkeli tarkemmin!)

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tullut esille hyvin monia näkökulmia yhteiskuntavastuuseen — olen iloinen, että ne ovat siellä ohjelmassa — ja erittäin konkreettisia esityksiä siitä, että irtisanomiskorvaukset puolitetaan, eläkeikä on johtajilla sama kuin muullakin henkilöstöllä ja henkilöstöä kannustetaan omistamiseen. Kun tuntuu siltä, että oppositiossa nyt ovat kaikki nämä ajatukset aivan samankaltaisia, niin olisi varmasti ollut toivottavaa, että ne olisi sitten viety jo edellisen hallituksen aikana ihan toimeenpanoonkin.

On myös tärkeää, että Fingridille ja Gasumille nostetaan omistusrajaa, niin kuin täällä keskustelussa on tullut esille.

Lappilaisena edustajana haluan tuoda esille sen, että toki Postin velvoitteista ja yleispalveluvelvoitteista kiinni pitäminen ja se, minkä pääministerikin on todennut, että toki yhtiöillä voi olla jatkossakin velvoitteita, vaikka ovatkin sitten pörssissä, on meille tärkeää pohjoisessa. Samoin myös Kemijoki-yhtiön osalta on hienoa, että siellä on se kirjaus siitä osakassopimuksen kunnioittamisesta. Kemijoki-yhtiö on ollut yksi suomalaisen teollisuushistorian merkittävistä saavutuksista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Olisin halunnut kysyä vielä, kun pääministeri on paikalla: Minkälaisia mahdollisia uusia yhtiöitä on sitten ajatus hallituksella perustaa tämän kehitysyhtiön kautta? Mille aloille niitä koetetaan lähteä sitten rakentamaan, että maahan (Puhemies koputtaa) saadaan uutta kasvua?

16.03 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ensimmäisen kerran oikeastaan hyvin kootusti ja hienosti laadittu omistajapoliittinen ohjausmekanismi tai oikeastaan tämmöinen kokonaisuus sillä ajalla, minkä täällä olen, kolmisenkymmentä vuotta, näitä seurannut. Tästä on hyvä antaa kiitosta.

Pari asiaa menneisyydestä:

Optiojärjestelmät valtionyhtiöihin luotiin 90-luvun lopulla. Lipposen hallitus ja silloinen ministeri, muistaakseni, oliko, Kalliomäki tai Mönkäre, hyväksyivät sen valtionyhtiöihin. Kun puhemies Pekkarinen tuli kauppa- ja teollisuusministeriksi 2003, hän sitten ensi töikseen poisti nämä optiojärjestelmät ja menttiin vähän järkevämpään suuntaan. Ja nyt mennään sitten varsin pitkälle oikeaan suuntaan, kun nämä korjataan tai pannaan sellaiselle tasolle, että ne ovat yleisöinkin hyväksyttävissä.

Toinen asia: Täällä on puhuttu Fingridistä. Vanhasen hallitus lunasti Fingridin yli 50-prosenttisesti valtiolle, niin että se on tänä päivänä, samaten kuin Gasum, valtioenemmistöinen yhtiö, molemmat ovat. Nyt ne turvataan, 50,1 prosentin omistusosuus valtiolle. Tämä on erittäin tärkeää.

Nesteen osalta voi todeta, että sen omistus hajautuu erittäin laajasti ja kun se hajautuu, niin tämä 33,4 prosentin osuus kyllä antaa valtiolle melko varman — voi melkein sanoa, että varman, todellisen — päätösvallan yhtiössä. Toisaalta Nesteen niin kuin Postinkin osalta lainsäädännöllä voidaan säädellä huoltovarmuutta ja palveluvelvoitetta niin, että se on kyllä eduskunnan käsissä, ja tässä mielessä tämä voimakas vastustaminen on ehkä sitenkin tarpeetonta.

Vielä totean, että tämä veroparatiisikysymys (Puhemies koputtaa) olisi pitänyt hoitaa jo paljon aikaisemmin ja se on hyvä, (Puhemies: Nyt olisi 2 minuuttia täynnä!) kun nyt saadaan hoidettua.

16.06 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Sipilä nosti hyviä asioita puheessaan esille, kuten ajatuksen siitä, että verot maksetaan siihen maahan, jossa tulot syntyvät, veroparatiiseihin ja aggressiiviseen verosuunnitteluun suhtaudutaan kielteisesti. Pidän myös tästä lauseesta, että maltillisuus johdon palkkauksessa otetaan jatkossa erityisesti huomioon. Kiitos näistä kirjauksista.

Sitten varsinaiseen kysymykseen, ja johdatteluna siihen — kansankapitalismista haluaisin kysyä — se, kun puheessanne sanoitte kutakuinkin näin, että "halutaan vahvistaa kansankapitalismia kannustamalla henkilöstöä omistamaan työnantajayhtiönsä osakkeita". Tämä on erittäin hyvä tavoite, ja nyt kysymykseni kuuluu: onko jo tiedossa tässä vaiheessa, mitä ne keinot voisivat olla, miten tätä kansankapitalismia viedään eteenpäin? Edelleen haluaisin laajentaa sitä kysymystä siihen suuntaan, miten kansankapitalismia ylipäätään voitaisiin laajentaa myös sellaisissa tapauksissa, joissa henkilöt eivät ole valtionyhtiössä töissä.

16.07 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, lehdistietojen mukaan te olette esittänyt valtionyhtiöiden myynnistä saatavien raho-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

jen käyttämistä erityisen sote-alueiden tietojärjestelmiä kehittävän uuden valtionyhtiön perustamiseen. Sinänsä ongelma, joka tämän uuden valtionyhtiön pitäisi ratkaista, on todellinen: jos sosiaali- ja terveyspalveluita tarjoavien organisaatioiden tietojärjestelmiä ei saada toimimaan nopeasti yhteen, sote-uudistus ei käytännössä toteudu. Se on fakta. Tietotekniikka on sote-uudistuksen kriittisellä polulla. Mutta onko uusi valtionyhtiö oikea vastaus tähän ongelmaan, etenkin nyt, kun Kelan Kanta-palveluiden käyttöönotto etenee kunnissa nopeasti, ja etenkin nyt, kun maakunnissa on jo perustettu vastaavia yhtiöitä tekemään käytännössä samaa asiaa? Valmistahan tunnetusti pitäisi olla vuoden 2019 alussa eli 2,5 vuoden kuluttua. Siksi kysyisinkin: uskotteko 2,5 vuoden riittävän edes uuden yhtiön toiminnan käynnistämiseen, saati uusien tietojärjestelmien kehittämiseen?

16.08 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fiksu omistaja katsoo aina kauas tulevaisuuteen. Tätä keskustelua kun kuuntelee, niin tämä muistuttaa kyllä enemmän muistelmia. Kun katsotaan 2020-luvulle, siellä on paljon asioita, mitä me emme voi tietää, mutta siellä on paljon asioita, mitä me voimme tietää. Me puhumme paljon digitalisaatiosta, puhumme paljon sähköisen liikenteen kehittämisestä, uusiutuvasta energiasta — kysymys kuuluu, olemmeko me nyt 2016 valmistautumassa siihen maailmaan, mihiin maailma on joka tapauksessa menossa.

Täällä mainittiin äsken edustaja Jaskarin ja Pirttilahden toimesta Meksiko ja siihen liittyvät mahdollisuudet niin ict:n kuin puhtaan energiankin osalta. On hienoa, että keskustalainen edustaja Pirttilahti on omaksunut sen, mitä SDP itse asiassa esitti. SDP esitti sitä, että meiltä löytyy toimija, joka pystyy tekemään sen kansainvälisen sopimuksen ja joka on sen kokoinen toimija, että sillä on muskeliä laittaa se nimi siihen paperille ja sanoa, että me hoidamme tämän. Tämä kehitysyhtiö ei vastaa siihen kysymykseen, niin kuin ei vastaa hallitusohjelmakaan. Siksi SDP on esittänyt omaa jalustayhtiö- tai yhteisövaihtoehtoa. Siinä ovat onnistuneet muun muassa ranskalaiset, miksi emme onnistuisi mekin? Uskotteko te, arvoisa pääministeri, että Suomi todella nousee nykyisen Team Finlandin toimintamallin avulla? Missä vientidelegaatiot, yksittäiset yritykset? Usein liian pienet tekevät työt.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä vielä kaksi puheenvuoroa, edustajille Hautala ja Arhinmäki, ja sen jälkeen pääministeri saa taas vaihteeksi vastata.

16.11 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä valtion omistajapolitiikan muutos suurilta osin keskittyy tähän kehitysyhtiön tulevaisuuteen. Hallitusohjelmassa on nostettu esille tämä biotalouden osio, ja näen, että sekä Neste, Vapo että Altia ovat semmoisia yrityksiä, joilla on paljon annettavaa tämän biotalouden puolella, kun tässä kehitysyhtiössä on yhtenä mahdollisuutena se, että omistusrakennetta muutetaan.

Altian osalta voisi todeta sen, että sillä on erittäin suuri aluetaloudellinen vaikutus. Se jalostaa yli 200 miljoonaa kiloa ohraa noin 50 000 peltotehtaalta, ja sillä on noin 2 000 soppimusviljelijää. Silloin kun amerikkalainen yhtiö Brown-Forman osti Altialta tämän Finlandian tuotemerkin, he saivat etuosto-oikeuden Koskenkorvan-tehtaaseen, ja se laukeaa siinä tapauksessa, mikäli yhtiössä tehdään omistusjärjestelyjä. Tämä kannattaa sitten jatkossa ottaa huomioon.

Myöskin tämä parlamentaarisen neuvottelukunnan rooli minua askarruttaa ja se, mikä on sen todellinen vaikutusvalta sitten tehtäviin päätöksiin. Liekö se niin, että siellä on se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

33,4 prosentin veto-oikeus kenties tällä neuvottelukunnalla? Se antaisi tähän paljon mahdollisuuksia.

Postin palveluvelvoitteesta ja tulevaisuudesta on puhuttu paljon. Siinä näkisin hyvin kannatettavana vaihtoehtona sen, että haja-asutusalueella postipalvelut turvattaisiin viitenä päivänä viikossa, koska siellä sanomalehtien kanto kuuluu Postille, mutta taajaan asutulla alueella olisi kolmipäiväinen jakelu, kun siellä sanomalehtitalo tai joku muu taho hoitaa sitten tämän varhaiskannon. (Puhemies koputtaa) Tällä tavoin voitaisiin turvata postipalvelut kattaviksi koko maassa.

16.13 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Soinista tulee mieleen Asterix-sarjakuvan hahmo riidankylväjä. Hän ministeriainiosta ensin heittää herjoja sinne tänne ja luikkii sen jälkeen karkuun keskustelua.

Edustaja Turunen ja ministeri Soini, molemmat, ensin antoivat ymmärtää, että vasemmistoliitto olisi hyväksynyt Caruna-kaupat. No, sehän ei pidä paikkaansa, koska vastustimme niitä hallituksessa, ja Soinihan sen melkein jo myönsi toisessa puheenvuorossa. Ymmärrän, että se oli ministeri Soinin vähän vaikea myöntää, koska vasemmistoliitto sentään uskalsi kertoa, että on eri mieltä, ja äänestää vastaan. Samaa eivät ole perussuomalaiset tehneet hallituksessa vaan ovat hyväksyneet yksi kerrallaan kaikkien vaalilupauksensa pettämisen.

Mutta, arvoisa puhemies, pääministeri Sipilä oli oikeassa puhuessaan Postista ja henkilöstön asemasta. Hän sanoi, että jos Postia yksityistetään, niin henkilöstön asema ei tästä heikkene. Nimittäin jos ajatellaan, kuinka huonosti Posti on henkilöstöään kohdellut yt-neuvotteluissa, niin ei kyllä paljon huonommin enää henkilöstöä voisi kohdella. Eli siinä te olette varmasti oikeassa.

Arvoisa puhemies! Nostin esille sen, että Lipposen kakkonen, Vanhasen ykkönen ja Stubbin hallitus ovat myyneet suhteessa kaikkein eniten — ja se on myös itsekritiikkiä, koska me olimme mukana Lipposen kakkoshallituksessa. Mutta edelleen olen, edustaja Mykkänen, sitä mieltä, että voi olla järkevää myös luopua jostain hankkiakseen toista tilalle. Mutta pitää kuitenkin lainata edustaja Lehteä, kokoomuksen oikean laidan edustajaa, kun hän ei itse ole paikalla, sitä, mitä hän torstaina kyselytunnilla sanoi: "Suomen valtio saa edelleenkin kymmenvuotista lainaa todennäköisesti alle prosentin korolla. Pitkässä juoksussa uuden teollisen ja yritystoiminnan käynnistäminen esimerkiksi Tekesin kehittämien ajatusten pohjalta voisi olla kansantaloudellisesti kaikista tuottavinta." (Puhemies koputtaa) Olen samaa mieltä edustaja Lehden kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Täällä, arvoisat edustajat, listalla lähinnä odottavat seuraavina puheenvuoroja edustajat Rinne, Alanko-Kahiluoto, edustaja Hoskonen, Zyskowicz ja edustaja Turunen, mutta näitä puheenvuoroja ennen myönnän aiemmin sovitusti puheenvuoron pääministerille. 2 minuuttia, paikan päältä.

16.15 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastaan tässä pitkään listaan kysymyksiä:

Edustaja Kivelä kysyi, miten turvataan läpinäkyvyys. Ostaminen, myyminen ja uuden perustaminen on valtioneuvoston julkista, läpinäkyvää päätöksentekoa.

Edustaja Pekonen, tärkeitä yhteiskunnallisia tehtäviä edelleenkin on yrityksillä, ja ne on kirjattu tänne periaatepäätökseen strategisena velvoitteena yhtiöille. Esimerkiksi VR:llä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

tällainen, ja VR:n osalta omistusrajaa ei muuteta. Mitä tulee veroparatiisikysymyksen osaan, niin tämä omistajalinjaus velvoittaa yhtiöitä, se on selvä.

Edustaja Pirttilahti, olen samaa mieltä: Team Finland on hyvä työkalu vienninedistäjänä, ja minusta viime kaudella tehtiin tässä hyvä muutos, jota tämä hallitus nyt sitten jatkaa.

Edustaja Lindtman, kolmanneksen omistuksella pörssiyhtiön päätöksenteossa on iso merkitys. Esimerkiksi Nesteen seuraavaksi suurin omistaja on Ilmarinen 2,56 prosentilla, sitten Valtion Eläkerahasto noin prosentilla ja Kela noin prosentilla yhtiön omistuksesta.

Edustaja Terho, olen täsmälleen samaa mieltä siitä, mitä sanoitte yhteiskuntavastuun kantamisesta.

Edustaja Heinäluoma, uuden synnyttäminen vaatii yleensä myös jostain luopumista.

Edustaja Kulmuni, mistään uudesta ei ole vielä tehty päätöksiä. Tätä alustataloutta on käytetty esimerkkinä, ja tämän rakenne on muutettu sen sallivaksi.

Edustaja Kiuru, kysytte tästä kansankapitalismin vahvistamisesta. Tässä viitataan nimenomaan pörssiyhtiöihin, joissa on se työkalu olemassa. Jos Posti menee listoille, niin minusta henkilöstöanti olisi hyvin linjassa tämän kanssa.

Edustaja Kasvi, erittäin hyvä kysymys ja huomio tästä sote-asiasta palveluväylän osalta. Päätöksiä ei ole vielä tehty. Vauhtia pitää saada. 2,5 vuotta on erittäin haasteellinen, tiukka aikataulu tähän.

16.17 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP teki valtavasti töitä entisen ministeri — tai ministeri arvonimeltään — Ihalaisen johdolla, ja saatiin valmiiksi tällainen merkittävä asiakirja kuin "Sinivalkoisen omistamisen ohjelma" otsikolla "Kaikki ei ole kaupan". Sen takia me olemme juuri tällä hetkellä, siitäkin syystä, erittäin kiinnostuneita hallituksen kokonaisuudesta. Niin kuin tässä on tullut todettua, täällä on aika paljon yhteisiä asioita tässä kokonaisuudessa.

On kaksi asiakokonaisuutta, joista me olemme huolissamme, joissa edelleenkin on hie-
man auki, tai aika paljonkin auki, se, mitä tulee tapahtumaan.

Ensimmäinen on tämä strategisen omistajuuden muutos, erityisesti Nesteen osalta. Edelleen on vähän auki se, miten kaikissa tilanteissa huoltovarmuus turvataan, vähän samalla tavalla kuin jouduin Fingridin päätöksiä tehdessä arvioimaan — kun sieltä yritettiin myydä ulkomaille kotimaista omistusta — miten kaikissa tilanteissa huoltovarmuuden näkökulmasta tämä vähemmistöosuus turvaa sen, että hallituksen ohjeita, omistajaohjeita, otetaan huomioon, ei vain toivomuksen luontoisesti vaan sillä tavalla, että hallituksen määräykset toteutetaan siellä yhtiössä huoltovarmuuden näkökulmasta. Nämä tässä asiakirjassa luetellut perusteet vähemmistöosuuden osalta eivät riitä tähän hallituksen määräysvaltaan huoltovarmuuden näkökulmastaan. Tähän haluaisin kyllä selkeän vastauksen.

Ja toinen on tämä kehitysyhtiökokonaisuus. Minusta on hienoja linjauksia siitä, että kehitetään, luodaan uutta elinkeinotoimintaa ja uusia työpaikkoja, mutta olen huolissani siitä, että kun tällä hetkellä meillä ei ole mitään selvyyttä näitten hallituksen kärkihankkeitten rahoituksesta, siitä, mistä se raha tulee, niin tuleeko niin kovat paineet, että käy sillä tavalla (Puhemies koputtaa) kuin omistajajäykön johtaja Eero Heliövaara toteaa, että tänne kehitysyhtiöön siirrettävä omistus on sellaista, josta valtio voi luopua sopivan tilaisuuden tullen ja esimerkiksi rahoittaakseen näitä kärkihankkeita, (Puhemies koputtaa) niin kuin hän toteaa tässä — tämä on Keskisuomalaisen artikkeli.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Mieluusti annan tässä vaiheessa pääministerille puheenvuoron, jotta tämä kysymys saisi sitten jonkunlaisen selvyyden.

16.20 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämä Neste: Lainsäädäntö velvoittaa Nesteen huoltovarmuustehtäviin myöskin jatkossa. Sitä ei olla poistamassa. Myöskin sopimukset velvoittavat siihen, ja katsotaan, että tällä plus kolmanneksen omistuksella huoltovarmuustehtävä pystytään toteuttamaan.

Tästä kehitysyhtiöstä: Ajatus on siis se, että omistaja-arvoa kasvattamalla me voimme tätä arvonnousua käyttää kahteen asiaan. Toinen on kärkihankkeiden rahoittaminen, toinen on uuden luominen. Ja sitä uuden luomista voidaan tehdä olemassa olevissa yhtiöissä vahvistamalla niiden pääomarakennetta tai vahvistamalla esimerkiksi yhtiöstä lähtevän erillisen liiketoiminnan kehittämistä, niin sanottua spin-off-toimintaa. Tässä ovat ne raamit, ja joka vuosi budjettiriihen yhteydessä käymme sitten läpi sen, mitä se konkreettisesti (Puhemies koputtaa) on. Te ette tule nyt saamaan minulta vastausta siihen, mitkä yhtiöt aiotaan myydä kärkihankkeiden rahoittamiseksi seuraavan (Puhemies koputtaa) 2,5 vuoden aikana. (Antti Rinne: Se näkyy jo tuolla!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt, arvoisat edustajat, loput puheenvuorot ovat minuutin puheenvuoroja, jotta kaikki kutakuinkin ennättävät puheenvuoronsa käyttää aikalimitin puitteissa. — Seuraavana on edustaja Alanko-Kahiluoto.

16.21 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että nämä omistajaohjauksen verolinjaukset velvoittavat valtionyhtiöitä, niin kuin pääministeri totesi. Me vihreät olemme tätä pitkään ajaneet.

Edustaja Kai Mykkäselle, joka oli huolissaan siitä, että tästä läpinäkyvästä raportoinnista ja verovastuullisuudesta voisi olla jotain haittaa valtionyhtiöille, haluan sanoa sen, että erityisesti valtionyhtiöitä koskee tämmöinen yhteiskuntavastuullisuus, eettisyys, se, että huolehditaan omista yhteiskunnallisista velvoitteista, on se toiminta sitten Suomessa tai on se kehittyvissä maissa, jolloin on aivan oikeudenmukaista, että ne maat saavat ne verotuotot, jotka niille kuuluvat. Sama koskee Suomea. Kun joku kaivosyhtiö toimii täällä, niin sen pitää maksaa veronsa Suomeen — piste.

Tästä Suomi kuntoon- ja Suomi myyntikuntoon -keskustelusta haluaisin sanoa sen, että meidän vihreiden näkemys on se, että silloin voidaan myydä, kun se on strategisesti mielekästä, mikä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että voidaan luoda suomalaiselle yhteiskunnalle uutta, (Puhemies koputtaa) kestävää kehitystä, (Puhemies koputtaa) joka on esimerkiksi ympäristöystävällisesti mielekästä ja josta saadaan uusia vientituotteita ulkomaille.

16.22 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että omistajapolitiikkaa linjataan tähän päivään sopivaksi. Se on tavattoman arvokas asia. Toiminnallisuutta lisätään, luodaan valtion omistajapolitiikalle selvä uusi suunta, joka on tarpeen tässä ajassa, kun työtä tarvitaan lisää, uusia työpaikkoja, työttömyyttä on saatava alas ja valtionvelka hallintaan. On tärkeää huomata, että nyt pannaan taseet töihin ja nimenomaan niin, että tasetta ei panna töihin sitä varten, että valtion omaisuutta pannaan itsetarkoituksellisesti myyntiin, vaan että se pannaan toimimaan. Toisena asiana on, että budjetin täytettä tästä ei olla tekemässä vaan kehittämässä uutta muun muassa sen kehitysyhtiön kautta. On tärkeää huomata, että nämä asiat on nyt linjattu ja ne ovat hallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

vahva kanta. Älköön kukaan enää tähän tässä mielessä palatko vaikka väärinymmärryksen mielessä. Parempi tunnustaa, että näinhän se on.

Tässä keskustelussa on mainittu Urho Kekkosen aikana tehdyt päätökset, mitä valtion-yhtiö teki silloin. Se oli sinä aikana erittäin viisasta politiikkaa, jolloin Suomea rakennettiin. Suomi nousi suosta ylös, maksoi velkansa (Puhemies koputtaa) ja sotakorvauksensa. Nyt on sama tilanne mutta vähän uudet keinot.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt vuorossa edustajat Zyskowicz, Turunen, Krista Kiuru ja Lohi.

16.24 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen hyvin huolissani suomalaisten pörssiyriyten johtajien kriisitietoisuudesta. Helsingin Sanomat kertoi huhtikuun alussa, että viime vuonna pörssiyriyten johtajien ansiot nousivat kolminkertaisesti suomalaisten keskiansioiden kehitykseen verrattuna. Talouselämä tässä kertoi muutama viikko sitten: "Palkkapsähdys väistää Suomen johtajat." Nämä Etelärannan isännät, jotka kovimmin vaativat palkansaajilta malttia ja uhrautuvaisuutta, ovat huolehtineet siitä, että tällainen maltti ja pidättyvyys ei koske heitä itseään. Miten tämä on mahdollista? Se on mahdollista siten, että pörssiyriyten johtajat päättävät käytännössä toinen toistensa palkoista. Viime kädessä on tietysti kyse omistajista, ja on sanottu, että poliitikot vain puhuvat mutteivät tee mitään. Tosiasiassa valtio on kiristänyt omistajaohjausohjeissaan palkitsemista joka kerta, kun viimeisten vuosien aikana näitä ohjeita on uusittu, ja hyvä niin. Nyt pitää toivoa, että muut omistajat, kuten eläkeyhtiöt, tulevat tähän kohtuuden rintamaan mukaan, vaikka näiden eläkeyhtiöiden johtajien ansiot riippuvat käytännössä (Puhemies koputtaa) pörssiyhtiöiden johtajien ansiokehityksestä.

16.25 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäki, se, kuinka vasemmistoliitto toimi edellisessä hallituksessa, on hiukan kuin, sitä voisi kuvata niin, että mennään luvatta sinne äidin Hanna-tädin pipari -purkille. Lapset keskenään menevät, ja yksi lapsi sanoo, että minä en haluaisi ottaa sieltä luvatta piparia, mutta siitä huolimatta, muitten lapsien mukana, hän ottaa sen piparin. Syötyään, kun toiset lapset sanovat, että olipa maistuvaa, yksi lapsi sanoo, että ei maistunut, minulle se ei maistunut hyvältä. Mutta hän joka tapauksessa teki sen. Eli se teidän toimintanne edellisessä hallituksessa ei poista eikä vähennä vastuuta siitä tekemisestä, koska te olitte siellä hallituksessa mukana.

Mutta ihan lopuksi minä haluaisin kuitenkin korostaa yhteistyötä. Tämä valtion omistajaohjaus, omistajapolitiikka, on pitkäjännitteistä politiikkaa, ja se on meidän jokaisen yhteinen asia. Sen takia minun mielestäni tässä on hyvä, että tähän on rakennettu tämä parlamentaarinen neuvottelukunta. (Puhemies koputtaa) Se ei ole tämän hallituksen asia (Puhemies koputtaa) eikä tämän opposition asia, vaan se on yhteinen asia ja jatkuu toivottavasti vaalikaudella jatkossakin.

16.26 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on käynyt selväksi, että hallitus ilmoitti omistajapolitiikan muutoksesta kahdella merkittävällä tavalla: siinä, että luovutaan enemmistöomistuksesta — ja esimerkiksi Nesteen tapauksessa ihmettelemme kovasti sitä, miksi näin tehdään — ja toiseksi esitätte, että strateginen omistus ei olekaan enää tärkeää niillä aloilla, jotka siirretään kehitysyhtiöön.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Nyt, pääministeri, kysyn teiltä siitä, kun luin myös omistajaohjausosaston päällikkö Eero Heliövaaran, eli teidän alaisenne virkamiehen, käsityksen siitä, mikä on kehitysyhtiö, ja kyllä se on hyvin erilainen kehitysyhtiö kuin se, mitä keskustan kansanedustajat täällä tulkitsivat kehitysyhtiön olevan. Täällä tekstissähän sanotaan, että se on siis sellaista omistusta, josta valtio voi luopua sopivan tilaisuuden tullen. Täällä sanotaan, että ensisijainen vaihtoehto on pörssilistaus. Näin ollen nämä ovat siis niitä yhtiöitä, joissa ei ole strategista intressiä.

Kyllä nyt on selvinnyt se, että kehitysyhtiö on esimerkiksi Postin osalta vain keino joko panna Posti pilkkoon tai myydä se pörssiin. (Puhemies koputtaa) Minusta se on väärä strateginen valinta tilanteessa, jossa meidän pitäisi pitää kiinni siitä, että pörssin sijasta nämä Postin palvelut aidosti tuotaisiin sillä tavalla järjestymään, että Carunan ja Digitan keissi Postin osalta ei toteutuisi.

16.28 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että täällä keskusteluissa on kyllä voinut huomata, että olemme hyvin lähellä monessa kysymyksessä toisiamme näissä periaatelinjauksissa, täällä on esiin nostettu monia uhkakuvia, muun muassa tässä edelläkin tämä Posti. Minä luulen, että kuitenkin kansalaisten näkökulmasta se on aivan sama, että... Pääasia siis on se, että posti tulee ja palvelut toimivat, ja sillä, omistaako valtio 100 prosenttia vai 50,5 prosenttia Postista, (Krista Kiurun välihuuto) ei ole välttämättä olennaista merkitystä. Sillä omistuksella on kyllä välinearvoa, mutta ei kansalaisen näkökulmasta ole oleellista se, onko Posti sataprosenttisesti valtion omistama.

Sitten täällä vihreitten ryhmäpuheenvuorossa nostettiin myös pari muuta uhkaa, ja ne liittyivät näihin Vapoon ja Kemijoki-yhtiöön ja ympäristövastuuseen ja siihen, pystytäänkö jatkossa, jos luovutaan omistuksesta (Puhemies koputtaa) osittain tai kokonaan, näistä huolehtimaan. Minulla on kyllä sellainen käsitys, että riippumatta omistuspohjasta meillä on aivan samanlainen ympäristö- ja luonnonsuojelulainsäädäntö kaikille suomalaisille yhtiöille ja Suomessa toimiville yhtiöille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt myönnän vielä yhden edustajapuheenvuoron, edustaja Järviselle, ja jos pääministeri haluaa vielä sanoa jonkun sanan, toki myös hänelle.

16.29 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä aikaa leimaa se, että hyväosaiset voivat yhä paremmin ja huono-osaiset vastaavasti yhä huonommin. Johtajien ylisuuret palkkiot ja bonukset sekä osittain ansaitsemattomat palkankorotukset ovat ruokkineet epäoikeudenmukaisuuden tunnetta tilanteissa, joissa palkansaajat ovat joutuneet tyytymään irtisanomisiin tai lähes nollakorotuksiin. Viime kaudella yritysjohtajien eläkeikää nostettiin ja eläke-etuuksia leikattiin. Hyvä, että sama linja jatkuu nyt, kun hallitus on omistajaohjauksessaan päättänyt leikata valtionyhtiöiden johtajien irtisanomiskorvauksia.

Yhteiskuntavastuuta soisi edistettävän myös laajemmin. Tiedämme, ettei laeilla ole mahdollisuutta rajoittaa yksityisten pörssiyritysten johtajien palkkoja, mutta haluaisin tietää, onko kohtuuden viestiä korostavalla pääministeri Sipilällä jotain keinoja siinä kuuluisassa työkalupakissaan niiden suitsimiseksi. Jos vaikkapa 50 suurimman yksityisen yrityksen johto päättäisi sitoutua palkkojen nollakorotuksiin, sillä olisi suuri myönteinen vaikutus kilpailukyypakettiin ja yhteiskuntasopimusneuvotteluihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt pääministerillä on viimeinen puheenvuoro, 2 minuuttia paikan päältä.

16.30 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt laitetaan tase aidosti töihin. Tämä uudistus on mittava. Kiitoksia varsin yksimielisestä tuesta tämän uudistuksen taakse.

Me muutamme rakennetta sillä tavalla, että se sallii jatkossa myöskin uuden synnyttämisen ja kehittämisen. Kehitysyhtiö on täsmälleen sitä, mitä täällä kuvataan. Esimerkiksi Postilla on edelleenkin strateginen intressi. Ei se sitä vie sieltä, että osa yhtiöstä voidaan myöskin myydä esimerkiksi listautumisen yhteydessä.

Valtionyhtiöillä on edelleenkin erityisiä tehtäviä, erityisiä rooleja, ja valtionyhtiöillä on myöskin tuloksentekevelvoite ja -tavoite. Me tarvitsemme myöskin sitä jatkuvaa tuottoa, mitä yhtiöt tuovat, valtion budjettiin. Tämä näkökulma on tässä jäänyt sanomatta.

Tämä uudistus sisältää myöskin merkittävän kohtuuden viestin. Olen täsmälleen samaa mieltä edustaja Zyskowiczin toiveen mukaisesti, ja nyt me teemme konkreettisia toimia sen eteen, että tämmöistä muutosta tapahtuu. Olen havaitsevinani sitä, että tämä muutos on otettu markkinoilla hyvin vastaan, ja toivottavasti tähän esimerkin voimaan tartutaan.

Kiitoksia keskustelusta, arvoisa puhemies!

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.